

Фунізіматика Фалерістика

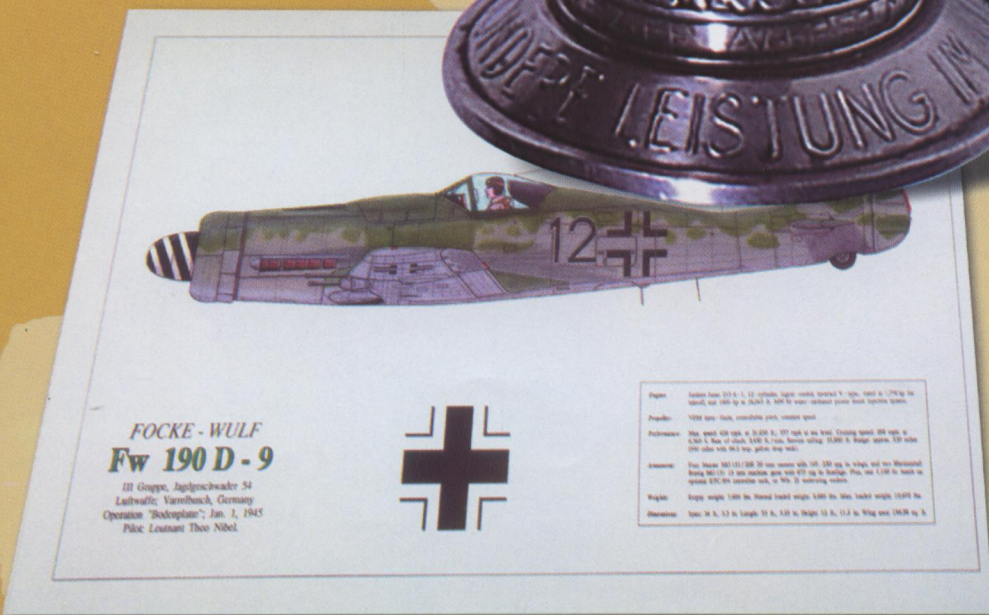
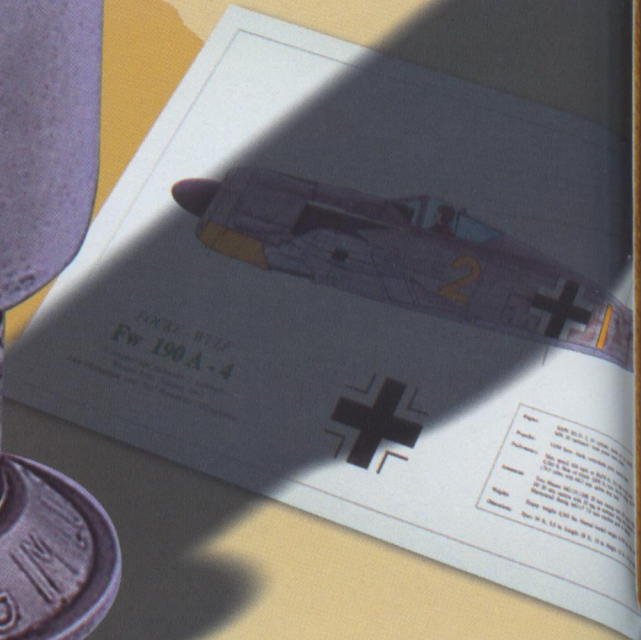
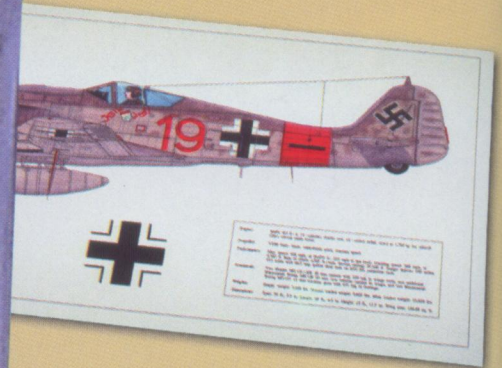
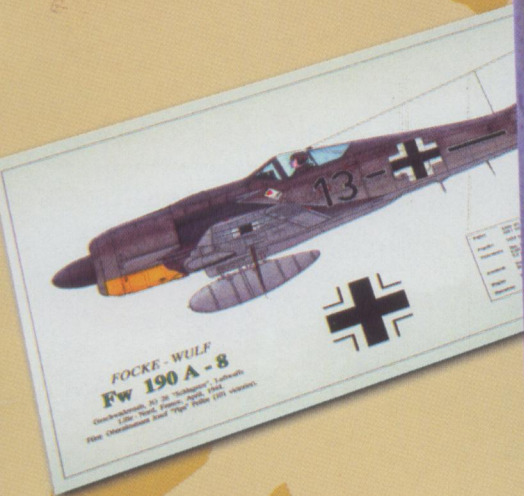

International
coin trends
magazine

ЖОВТЕНЬ

4

Грудень

**Почесний келих
за особливі успіхи
у повітряній війні
(стор. 4)**

НУМІЗМАТИКА і ФАЛЕРИСТИКА

4/97

Довідково-інформаційний журнал

жовтень - грудень 1997 р.

Зареєстровано
в Міністерстві України в справах
преси та інформації

Свідоцтво про реєстрацію KB 2322
від 05.11.1996 р.

NUMISMATICS & PHALERISTICS

4/97

Головний редактор

Максим Загребя

Редакційна колегія:

Олег Кривушенко
Вячеслав Онищук
Дмитро Харитонов
Олексій Куриловський

Відповідальний секретар:

Антоніна Богушко

Літературні редактори:

Всеволод Гаврилов
Лариса Бородачова

Художньо-технічний редактор:

Тетяна Шульга

Комп'ютерне макетування:

Сергій Пригов

Здано до складання 3.10.1997 р.

Підписано до друку 10.11.1997 р.

Формат 60x90/8.

Папір крейдований

Друк офсетний

Тираж 2000 пр.

Зам. 710-152-130.

Адреса для кореспонденції:

Україна, 253147, Київ-147, а/с 43

Контактні телефони:

(044) 220-5418

(044) 221-9290

факс: (044) 555-4628

Редакція не завжди поділяє
погляди авторів публікацій.

За достовірність фактів, цифр,
точність імен та прізвищ
відповідають автори статей, а за
зміст рекламних матеріалів -
рекламодавці.

© Усі права захищені.

Передрук можливий лише
з дозволу редакції.

У НОМЕРІ

Інформація про місця зустрічей колекціонерів	2
Онищук В. Почесний келих за особливі успіхи у повітряній війні	4
Нечитайло В. Міні-каталог польсько-литовських монет, які були в обігу на території України в XIV - XVIII ст. (продовження)	7
Хромов К. "Нове місто" (Янги-Шехр = Шехр ал-Джедід)	19
Доповнення до міні-каталогу українських паперових грошей центральних випусків	21
Карлов Є. Визначення китайських монет XIX - початку XX ст.	22
Каглян О, Огуй О, Танащук Н. Грошовий обіг монет Австрійської імперії в Західній Україні в XVIII - XX ст.	28
Каглян О, Огуй О, Танащук Н. Короткий каталог типових монет Австрійської імперії XVIII - XX ст.	33
Чиркін В. Полтина 1722 року	44
Цікавинки про гроші	46
Оголошення колекціонерів	47
Чайнворд	48

В НОМЕРЕ

Інформація о местах встреч коллекционеров	2
Онищук В. Почетный кубок за выдающиеся успехи в воздушной войне	4
Нечитайло В. Мини-каталог польско-литовских монет, обращавшихся на территории Украины в XIV - XVIII вв. (продолжение)	7
Хромов К. "Новый город" (Янги-Шехр = Шехр ал-Джедид)	19
Дополнение к мини-каталогу украинских бумажных денег центральных выпусков	21
Карлов Е. Определение китайских монет XIX - начала XX веков	22
Каглян А, Огуй О, Танащук Н. Денежное обращение монет Австрийской империи в Западной Украине в XVIII - XX веков	28
Каглян А, Огуй О, Танащук Н. Краткий каталог типичных монет Австрийской империи XVIII - XX вв.	33
Чиркин В. Полтина 1722 года	44
Интересенки о деньгах	46
Объявления коллекционеров	47
Чайнворд	48

CONTENT

Information about meeting places of collectors	2
Onishchuk V. Cup of Honour for the outstanding successes in air war	4
Netchitaylo V. Mini-catalogue of Polish-Lithuanian coins in circulation on the territory of Ukraine in XIV - XVIII Cnt. (continuation).....	7
Khromov K. «New Town» (Yangi Shehr = Shehr al Dzhedid)	19
Addition to the Mini - Catalogue of paper moneys of Ukraine (central issues)	21
Karlov Ye. Recognition of Chinese coins of XIX - beginning of XX Cnt.	22
Kaglyan O., Oguy O., Tanashuk N. Money circulation of coins Austrian - Hungarian empire in Western Ukraine during XVIII - XX Cnt	28
Kaglyan O., Oguy O., Tanashuk N. Brief Catalogue of typical Austrian - Hungarian coins of XVIII - XX Cnt	33
Chirkin V. Poltina of year 1722 issue	44
Interesting fact about moneys	46
Advertisements of collectors	47
Chainword	48

Алма-Ата (Казахстан)

Суббота, воскресенье 8-13
Парк им. Куйбышева

Днепропетровск (Украина)

Суббота, воскресенье 9-13
ул. Ленина
(возле памятника Т. Г. Шевченко)

Житомир (Украина)

Воскресенье 9-12
Областная филармония,
возле Дома Офицеров

Запорожье (Украина)

Суббота, воскресенье 8-13
Птичий рынок

Керчь (Украина)

Воскресенье 9-12
бывший ДК офицеров

Киев (Украина)

Суббота 10-14
н. клуб «Нью-Йорк», парк Победы,
ст. метро «Дарница».
Воскресенье 10-14 (фалеристы)
Парк им. Пушкина, ст. метро «Шулявка»
Воскресенье 10-14 (нумизматы)
ст. метро «Нивки»

Краснодар (Россия)

Суббота, воскресенье 9-13
Парк «Первомайская роща».

Кривой Рог (Украина)

Воскресенье 9-13
ДК им. XX партсъезда.

Львов (Украина)

Среда 17-19
Воскресенье 12-15
Клуб ЛРЗ (возле вокзала)

Минск (Беларусь)

Среда 15-18
Воскресенье 9-13
ул. Воронского, ДК железнодорожников

Москва (Россия)

Среда, четверг 16³⁰ - 19³⁰
Пр. Ю. В. Андропова 22/30,
НИИТ «Автопром», ст. метро
«Коломенская»
Воскресенье 9-13
ул. Плющиха 64, ДК завода «Каучук»,
ст. метро «Фрунзенская»

Никополь (Украина)

Воскресенье 9-12
ДК ЮТЗ (возле фонтана)

Новороссийск (Россия)

воскресенье 9-13
возле планетария.

Одесса (Украина)

Воскресенье 9-14
Парк Шевченко, зеленый театр

Ровно (Украина)

Воскресенье 10-12
Парк им. Т. Г. Шевченко
(возле памятника Т. Г. Шевченко)

С.-Петербург (Россия)

Вторник 16-18
Д. К. Железнодорожников
ул. Тамбовская, 63

Среда 16-19

ул. Римского - Корсакова, 53
Клуб коллекционеров.

Суббота и воскресенье 9-14

ЦПКО, метро «Черная речка»

Воскресенье 16-18

Д. К. Железнодорожников
ул. Тамбовская, 63

Симферополь (Украина)

Среда 14-18
ул. Севастопольская, магазин «Филателия»
Воскресенье 9-12
Парк им. Т. Г. Шевченко.

Сумы (Украина)

воскресенье 8-12
ул. Горького, ДК им. Фрунзе.

Таллинн (Эстония)

воскресенье 9-12
ул. Теллискиви, 54.

Ташкент (Узбекистан)

Воскресенье 8-13
Парк им. Кирова

Тверь (Россия)

Вторник 17-19

Пл. Гагарина, ДК «Химик»

Тернополь (Украина)

Воскресенье 9-12

Ул. Дубовецкая 1, ДК офицеров

Воскресенье 12-14

Ул. Русская (возле магазина «Филателия»)

Черкассы (Украина)

воскресенье 9-14

пл. Богдана Хмельницкого

(возле ДК "Дружба народов")

Харьков (Украина)

Воскресенье 9-13

Парк Артёма, ст. метро «Московская»

Хмельницкий (Украина)

Воскресенье 9-11

Парк им. Франко, шахматный клуб

Информация о местах встреч коллекционеров публикуется бесплатно. Журнал будет постоянно бесплатно публиковать информацию о местах встреч коллекционеров.

Просим клубы сообщить необходимые данные о себе.

гелос
Основан в 1988 году

Аукционный дом «Гелос» проводит нумизматические аукционы:

- в 1997 году 13 декабря;
- в 1998 году 19 февраля
- 18 апреля
- 26 сентября
- 19 декабря.

Осуществляются регулярная покупка и продажа монет России и СССР, а также орденов и медалей Российской империи.

Тел.: (095) 945-52-48

Факс: (095) 946-09-32

Адрес: 125284. Москва, 1-й Боткинский пр-д, д. 2/6

Почесний келих за особливі успіхи у повітряній війні

Володимир Онищук (Київ)

Об истории возрождения во время Второй мировой войны награды немецких ВВС "Почетный кубок за выдающиеся успехи в воздушной войне."

Revival history of German Luftwaffe's award: «Cup of Honour for the outstanding successes in air war» during the World War II is described.

Уже в Першу світову війну 1914 - 1918 р. німецьких пілотів, які визначилися у боях, нагороджували малими срібними чашами і великими келихами з срібла. Цю традицію підхопила німецька аеронавігаційна промисловість в 1940 р., що видно з наведеного нижче документа:

“Генерал-фельдмаршалу Герінгу до 47-ої річниці від дня народження. Німецька Аеронавігаційна промисловість

Вельмишановний Пане Генерал-фельдмаршале!

З ініціативи старого військового пілота хотів би я дозволити собі, пане генерал-фельдмаршале, з нагоди Вашої 47-ої річниці від дня народження, котра припала на час великої битви за майбуття Німеччини, вручити Вам подарунок, який спирається на традицію військової авіації Світової війни (першої).

Корпусний генерал Військово-Повітряних Сил вручав у Світову війну пілотам, котрі завдяки особливому завзяттю здійснили військовий подвиг, срібні пам'ятні чаші з написом: “Переможцю у повітряно-мобільному бою...”.

Оскільки Ви, пане фельдмаршале, як хоробрий і безстрашний пілот-винищувач у Світову війну цю чашу з рук Вашого найвищого авіаційного начальства одержали, Імперський Союз Німецької авіаційної промисловості просить від імені його приєднаної індустрії відновити цю традицію у цій нав'язаній нам тепер війні і пропонує дві моделі - чаші, вручати

відповідно до заслуг: з написами: “Переможцю в повітряному бою...”, або “За визначний успіх у війні в повітрі...”.

Нагорода пам'ятною чашею з Ваших рук, пане генерал-фельдмаршале, буде кожному хороброму пілоту високою честю і новітнім захопленням.

На виготовлення потрібної на початку кількості пам'ятних келихів Імперський Союз Німецької авіаційної промисловості виділяє 50 000 рейхсмарок.

Понад це Німецька авіаційна промисловість передає суму в 50 000 рейхсмарок, яку може застосувати за власним розсудом Головне командування Люфтвафе як фонд підтримки військовослужбовців Люфтвафе.

У сподіванні порадувати цими військовими подарунками Німецька авіаційна промисловість з вдячністю й відданістю вітає Вас з сьогоднішнім днем, генерал-фельдмаршале і Головнокомандуючий.

Берлін. 12.01.1940 р. Г. Е. Фогель.”

Оригінал - документ з 2 аркушів (3 сторінок) знайшовся в 50-ті роки в торгівлі Парижу і був виданий Куртом Клейтманом.

Бюлетень розпоряджень Люфтвафе від 1940 р. опублікував під номером 273 такий указ Імперського міністра авіації і Головнокомандуючого Люфтвафе:

“Заснування почесного келиха за особливий успіх у війні в повітрі.

Друзі Люфтвафе надали в моє розпорядження кошти, котрі я використав на фонд “почесного келиха за особливий успіх у війні в повітрі”.

Право нагородження почесним

Почесний келих за особливі успіхи у повітряній війні

(Перша світова війна 1914-1916рр.)

келихом я залишаю за собою персонально.

Нагороджений отримує документ на володіння.

Штаб-квартира Головнокомандуючого Люфтвафе 27.02.1940 р.

Імперський міністр авіації і Головнокомандуючий

Люфтвафе

Герінг

Генерал-фельдмаршал.

L. P. 5 № 42231/40”

26 серпня 1941 р. Імперський міністр авіації і Головнокомандуючий Люфтвафе подав у бюлетень

**Почесний келих за особливі успіхи у повітряній війні
(Друга світова війна 1939–1945 рр.)**

розпоряджень Люфтвафе (1-го вересня 1941 р. - № 36, стор. 655) оголошення:

“Військовослужбовці Люфтвафе, котрі були нагороджені портретом пана Рейхсмаршала чи “почесним келихом за особливий успіх у війні в повітрі”, будуть введені в особливий Почесний реєстр, який безперервно з’являється в Бюлетені розпоряджень Люфтвафе.

Прізвища військовослужбовців Люфтвафе, котрі введені в Почесний реєстр, оголошувати військам під час перевірки”.

6 липня 1944 р. з’явилося нове оголошення Головного Командування Люфтвафе:

“Почесний келих за особливі успіхи у повітряній війні.

Виготовлення нагородних Почесних келихів за особливі досяг-

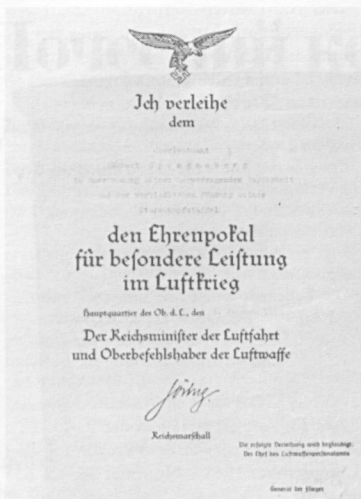
нення у повітряній війні забирає з причин, обумовлених війною, багато часу, так що надсилання винагород в командні інстанції (штаби) з цих причин дуже затягується. Запитами про перебування келихів надалі нехтуватимуть.

Внаслідок частої зміни підпорядкування формувань, пересилання виготовлених келихів наштовхується на труднощі і в багатьох випадках веде до браку в результаті пошкодження келихів. Тому в майбутньому келихи нагородженням військовослужбовцям направлятимуть на зберігання. З цією метою дивізії і окремі частини повідомляють адреси тих нагороджених військовослужбовців, котрі до цього ще не одержали нагороду (в порядку дати нагородження) за таким зразком: військове звання, ім’я та

прізвище нагородженого, військова частина нагородженого на час нагородження, дата нагородження за листом-повідомленням Імперського міністра авіації і головнокомандуючого Люфтвафе про нагородження, адреса військовослужбовців, на яку мають бути вислані келихи. Першочерговою є подача даних для тих, хто був нагороджений почесним келихом в час від 1.03.1943 р. до 30.09.1943 р.”

Нагородження почесним келихом припинилося за розпорядженням Шефа Штатного управління і націонал-соціалістичного керівництва Люфтвафе, генерал-оберста* Лорцера, 10 грудня 1944 р.:

* Генеральське звання, що відповідає нашому “генерал армії”.

Грамота про нагородження Почесним келихом за особливі успіхи у повітряній війні.

“Пан Рейхсмаршал наказав, що після опублікування цього оповіщення в Почесному списку (реєстрі) Німецького Люфтвафе і з цим поєднаної “Почесному списку застібки” негайно вступає в силу те, що “Почесний келих за особливі успіхи у повітряній війні” ... видаватися в нагороду більше не буде.”

Скількима почесними келихами було нагороджено і скільки з них було виготовлено і видано на руки - не з'ясовано. За даними федерального архіву (ФРН) нагороджених Почесними келихами мало бути близько 13000 - 15000. Проте кількість виготовлених келихів невідома.

Перші келихи виготовлялися з срібла 835 проби фірмою Йоганес Вагнер і син в Берліні. Пізніше їх почали виготовляти з посрібленого сплаву “альпака”.

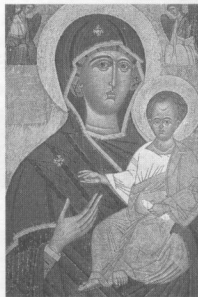
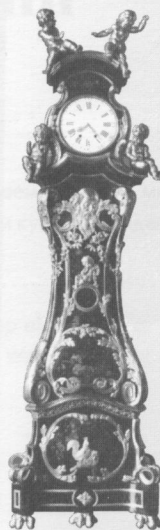
До уваги колекціонерів! Після війни, приблизно в 70-х роках, з'явилося у продажу багато підробок.

Список літератури

Kurt G. Klietman Auszeichnungen des Deutschen Reiches 1936 - 1945. Stuttgart, 1994.

Jörg Nimmergut Orden & Ehrenzeichen von 1800 - 1945. Munchen, 1977.

Andre Hosken Katalog der Orden und Ehrenzeichen des Deutschen Reiches 1871 - 1945. Bremen, 1993.

Салон

«Старинные часы»

предлагает и реализует часы карманные, наручные, каминные, настенные, напольные, старинные оптические приборы.

Адрес:

Киев, ул. Горького, 11

Телефон:

(044) 227-3002

Магазин

«Антиквариат»

предлагает и реализует картины, иконы, мебель, изделия из серебра, бронзы, фарфора, стекла, кости; ковры, пепельницы, игрушки, шкатулки, люстры.

Адрес:

Киев, ул. Горького, 11

Телефон:

(044) 227-3758

Салон

«Нумизматика»

предлагает и реализует старые и современные монеты, банкноты, награды, знаки отличия, значки, жетоны, настольные и памятные медали всех стран; униформу, открытки; литературу по нумизматике, бонистике, фалеристике.

Адрес:

Киев, ул. Горького, 11

Телефон:

(044) 220-5418

Мини-каталог польско-литовских монет, обращавшихся на территории Украины в XIV-XVIII вв.

Валерий Нечитайло (Киев)

Продолжение (см. начало в № 2-3. 1997)

Цены представлены в украинских гривнях. 1Грв.=3150 руб. Prices in Ukraine Gr 1\$=1,87 Gr. 1 DM=1,03 Gr.

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

ПОЛЬША БЕЗ КОРОЛЯ (1632)

ТАЛЕР

Польский (Коронный)

Ø 43 мм, серебро 29,0 г
1632

1500,- 3000,-

ВЛАДИСЛАВ IV (1632 - 1648)

1/2 ТАЛЕРА

Польский (Коронный)

Ø 34 мм, серебро 14,40 г
Без года, 1642
1634, 1640, 1641,
1644, 1645

1000,- 2000,-
1500,- 3000,-

Торуньский

Ø 43 мм, серебро 29,0 г
1632

1500,- 3000,-

Гданьский

Ø 35 мм, серебро 14,40 г
1639 - 1641

1000,- 2000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

ТАЛЕР

Польский (Коронный)

Гданьский

Ø 43-45 мм, серебро 28,80 г
1633 - 1636

250,-

600,-

Ø 46 мм, серебро 28,80 г
1636, 1637

900,-

2000,-

Ø 42 мм, серебро 28,80 г
1638, 1640, 1642, 1643
1640, 1641

500,-
400,-

1200,-
900,-

Ø 45 мм, серебро 28,80 г
1638 - 1642, 1648
1643 - 1647

500,-
800,-

1200,-
1800,-

Эльблонгский

Ø 43,5 мм, серебро 28,80 г
1644 - 1647

700,-

1500,-

Ø 45 мм, серебро 28,80 г
1635

800,-

2000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Торунский

Ø 44 мм, серебро 28,80 г
1633 - 1635,
1637 - 1640, 1642 400,- 900,-
1636, 1641, 1645 600,- 1500,-

Прусский

Георг-Вильгельм (1619 - 1640)

Ø 43 мм, серебро 28,80 г
1633 - 1639 500,- 1200,-

ДУКАТ

Гданьский

Ø 24 мм, золото 3,50 г
1633 - 1636, 1638, 1639,
1641, 1643 - 1648 900,- 2000,-

Торунский

Ø 44 - 45 мм, серебро 28,80 г
1648 700,- 1600,-

Ø 23 - 24 мм, золото 3,50 г
1633 - 1635, 1637, 1638,
1640 - 1642, 1645,
1648 1500,- 3500,-

Прусский

Георг-Вильгельм (1619 - 1640)

Ø 23 - 24 мм, золото 3,50 г
1635, 1637 - 1639 1200,- 2500,-

ЯН КАЗИМИР (1649 - 1668)

СОЛИД

Польский (Коронный)

Ø 22 мм, медь 2,60 г
1650 40,- 100,-

Ø 22 мм, медь 2,60 г
1650 70,- 150,-

Ø 15 - 16 мм, медь 1,30 г
1659, 1662, 1666,
1668 10,- 20,-
1660, 1661, 1663 - 1665,
1667 1,- 3,-

Литовский

Ø 16 - 17 мм, серебро 0,50 г
1652 3,- 6,-
1653 5,- 10,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Ø 15 - 16 мм, медь 1,30 г
1660, 1661,
1663 - 1668

1,- 3,-

Украинский

Чекан гетмана Петра Дорошенко
(1666 - 1676)

подражание польскому
Ø 12 - 16 мм, медь 0,60 - 1,90 г
Год не определяется 5,- 10,-

подражание литовскому
Ø 12 - 16 мм, медь 0,60 - 1,20 г
Год не определяется 5,- 10,-

Торуньский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,70 г
1666, 1668 20,- 40,-

Гданьский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,70 г
1657, 1658 20,- 40,-

Эльблонгский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,70 г
1666 20,- 40,-

Прусский

Фридрих Вильгельм (1641 - 1657)

Ø 15 мм, серебро 0,53 г
1653, 1654 10,- 20,-

ГРОШ

Литовский

Ø 19 мм, серебро 1,0 г
1652 25,- 60,-

ДРЕЙПЕЛКЕР (1 1/2 ГРОША)

Польский (Коронный)

Ø 19 мм, медь 1,10 г
1659, 1666 50,- 100,-
1661 25,- 50,-
1662 15,- 30,-

Литовский

Ø 19 мм, медь 1,10 г
1652 *чрезвычайно редкий*

Украинский

Чекан гетмана Петра Дорошенко
(1666 - 1676)

подражание польскому, Сигизмунда III
Ø 18 - 19 мм, серебро 0,95 г
Год не определяется 20,- 40,-

2 ГРОША

Польский (Коронный)

Ø 19 - 20 мм, медь 1,25 г
1650, 1651 20,- 40,-
1652, 1654 40,- 80,-

Гданьский

Ø 19 - 20 мм, серебро 1,25 г
1651, 1653 25,- 60,-
1652 50,- 100,-

Торуньский

Ø 19 - 20 мм, серебро 1,25 г
1651 50,- 100,-

Эльблонгский

Ø 19 мм, серебро 1,25 г
1651 50,- 100,-

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

ТРОЯК (3 ГРОША)

Польский (Коронный)

Ø 20 мм, серебро 1,70 г
1662 25,- 60,-

Львовский

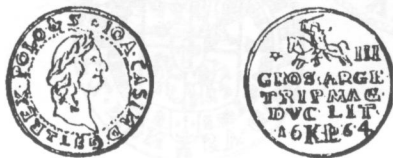

Ø 26 мм, серебро 3,80 г
1656 150,- 300,-

Ø 28 мм, серебро 6,30 г
1653 - 1655 30,- 70,-

Литовский

Ø 20 мм, серебро 1,70 г
1664 60,- 150,-
1665 30,- 80,-

Ø 25 мм, серебро 3,50 г
1660, 1662 20,- 50,-
1661 10,- 20,-

Познаньский

Ø 28 мм, серебро 6,30 г
1651, 1652, 1657 60,- 150,-
1653 - 1656, 1658 30,- 70,-
1659 20,- 40,-

ШОСТАК (6 ГРОШЕЙ)

Польский (Коронный)

Ø 24 - 26 мм, серебро 3,50 г
1650, 1658 60,- 150,-
1656, 1657 10,- 25,-

Ø 26 мм, серебро 3,00 г
1664 - 1666 30,- 80,-

Быдгощский

Ø 28,5 мм, серебро 5,60 г
1650 - 1662 70,- 150,-

ОРТ (1/4 ТАЛЕРА - 18 ГРОШЕЙ)

Всховский

Ø 24 - 26 мм, серебро 3,50 г
1659 - 1668 5,- 10,-

Ø 28 мм, серебро 6,30 г
1650 - 1652 20,- 40,-

Краковский

Ø 28 мм, серебро 6,30 г
1655 - 1659, 1663 20,- 40,-
1664, 1667, 1668 20,- 40,-

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

Львовский

Ø 28 мм, серебро 6,30 г
1656 50,- 100,-
1660 100,- 200,-

Литовский

Ø 28 мм, серебро 5,40 г
1664 70,- 150,-

Торуньский

Ø 30 мм, серебро 5,60 - 6,70 г
1650, 1651, 1659, 100,- 200,-
1665 - 1667 60,- 150,-
1653 - 1655,
1660 - 1664

Гданьский

Ø 30 мм, серебро 5,60 - 6,70 г
1651, 1656 - 1664 60,- 150,-
1655, 1666 100,- 200,-

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

Эльблонгский

Ø 30 мм, серебро 6,70 г
1660 - 1662, 1666 100,- 200,-

Прусский

Фридрих Вильгельм (1641 - 1657)

Ø 30 мм, серебро 6,50 г
1651, 1653 - 1657 50,- 120,-
1652, 1658 100,- 200,-

ТЫМФ (30 ГРОШЕЙ)

Польский (Коронный)

Ø 31 мм, серебро 6,70 г
1663 - 1666 10,- 20,-

Львовский

Ø 31 мм, серебро 6,70 г
1663 50,- 100,-

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

1/2 ТАЛЕРА

Польский (Коронный)

Ø 32 мм, серебро 14,40 г
1649 1200,- 2500,-

Гданьский

Ø 35 мм, серебро 14,40 г
1649, 1650 900,- 2000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

ТАЛЕР

Польский (Коронный)

Гдвньский

Ø 44 мм, серебро 28,80 г
1649, 1650

600,- 1500,-

Горуньский

Ø 44 мм, серебро 28,80 г
1649, 1650
1659

1000,- 2000,-
600,- 1500,-

Эльблонгский

Ø 44 мм, серебро 28,80 г
1649, 1650

1000,- 2000,-

Ø 43 мм, серебро 28,80 г
1651

1000,- 2000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

Прусский
Фридрих Вильгельм (1641 - 1657)

Ø 45 мм, серебро 28,80 г

2 ТАЛЕРА

Гданьский

Ø 52 мм, серебро 59,60 г
1650 2000,- 4000,-

Прусский
Фридрих Вильгельм (1641 - 1657)

Ø 55 мм, серебро 57,50 г
1651, 1653 2000,- 4000,-

1/2 ДУКАТА

Польский (Коронный)

Ø 16 мм, золото 1,75 г
1660, 1661 500,- 1200,-
1662 700,- 1500,-

Литовский

Ø 16 мм, золото 1,85 г
1664 1000,- 2000,-
1665 700,- 1500,-

ДУКАТ

Польский (Коронный)

Ø 23 - 24 мм, золото 3,50 г

1649, 1651, 1653,

1654, 1656

1652, 1655

1500,- 3000,-

1000,- 2000,-

Торуньский

Ø 24 мм, золото 3,40 г

1649 - 1651, 1653 - 1655,

1659 - 1661, 1666

1000,- 2000,-

Гданьский

Ø 24 мм, золото 3,50 г

1649 - 1651,

1655 - 1658

1660 - 1663,

1666, 1667

1652, 1653,

1659, 1668

500,- 1000,-

500,- 1000,-

1000,- 2000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

2 ДУКАТА

Польский (Коронный)

Ø 28,5 мм, золото 7,00 г

1651, 1666 2000,- 4000,-
1652, 1654 - 1664 1500,- 3000,-

Львовский

Ø 28,5 мм, золото 7,00 г

1660, 1661 1500,- 3000,-

Торуньский

Ø 30 мм, золото 7,00 г

1660, 1662 - 1665,
1667 1500,- 3000,-

Гданьский

Ø 28,5 мм, золото 7,00 г

1658 1500,- 3000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

МИХАИЛ КОРЫБУТ (1669 - 1673)

СОЛИД

Эльблонгский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,70 г

1672, 1673 40,- 80,-
без года 20,- 50,-

Гданьский

Ø 17 - 18 мм, серебро 0,70 г

1670 20,- 50,-

Торуньский

Ø 17 - 18 мм, серебро 0,70 г

1671, без года 20,- 50,-

ДУКАТ

Гданьский

Ø 24 - 25 мм, золото 3,50 г

1670 1500,- 3000,-

Ø 24 - 25 мм, золото 3,50 г

1672 - 1673 1000,- 2000,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

ЯН III СОБЕСКИЙ (1674 - 1696)

СОЛИД

Гданьский

Ø 17 мм, серебро 0,70 г

1688 25,- 60,-

ТРОЯК (3 ГРОША)

Быдгощский

Ø 20 мм, серебро 1,70 г

1684 50,- 100,-

Краковский

Ø 21 - 22 мм, серебро 1,70 г

1684, 1685 50,- 100,-

ШОСТАК (6 ГРОШЕЙ)

Быдгощский

Ø 24 - 25 мм, серебро 3,30 г

1677 - 1684 5,- 10,-
1686, 1687 60,- 150,-

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

Год
Year
Jahr

V	IV
Fine	VF
S	SS

1681 - 1674 (1674 - 1681)

1682 - 1675 (1675 - 1682)

Краковский

Ø 24 - 25 мм, серебро 3,30 г

1680, 1681,	10,-	20,-
1683 - 1684	5,-	10,-
1682		

ОРТ (1/4 ТАЛЕРА = 18 ГРОШЕЙ)

Польский (Коронный)

Ø 29 мм, серебро 6,30 г

1677 - 1679, 1684	40,-	100,-
1680	70,-	150,-
1685 - 1686	150,-	400,-

ТАЛЕР

Польский (Коронный)

Ø 41 мм, серебро 28,0 г

Без года 2000,- 4000,-

ДУКАТ

Гданьский

Ø 23 - 25 мм, золото 3,50 г

1677, 1683,	700,-	1500,-
1688, 1692		

2 ДУКАТА

Гданьский

Ø 27 - 29 мм, золото 7,00 г

Без года 2000,- 4000,-

Ø 27 - 29 мм, золото 7,00 г

без года 2000,- 4000,-

Оккупация бывших польских балтийских владений Швецией

КРИСТИНА (1633 - 1654)

СОЛИД (ШИЛЛИНГ)

Рижский

Ø 16 мм, серебро 0,50 г

1635 - 1666	1,-	3,-
-------------	-----	-----

Эльблонгский

Ø 16 мм, серебро 0,50 г

1633 - 1635	2,-	5,-
-------------	-----	-----

Ливонский

Ø 16 мм, серебро 0,50 г

1644 - 1645	50,-	100,-
-------------	------	-------

Ø 16 мм, серебро 0,50 г

1645	2,-	5,-
1647 - 1654	1,-	3,-

Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

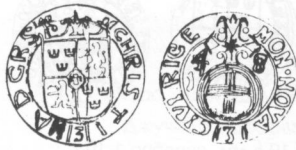
Год
Year
Jahr

V
Fine
S

IV
VF
SS

ДРЕЙПЕЛКЕР (1 1/2 ГРОША)

Рижский

Ø19-19,5 мм, серебро 0,90 г
1644, 1647, 1648 5,- 15,-
1649 20,- 50,-

ТАЛЕР

Рижский

Эльблонгский

Ø 19,5 мм, серебро 0,90 г
1633 75,- 150,-
1634, 1635 50,- 100,-

Ливонский

Ø19-19,5 мм, серебро 0,90 г
1647, 1648 10,- 20,-

Ø 41 мм, серебро 28,0
1639, 1643, 1644
1645, 1646

1500,-
2000,-

3000,-
4000,-

Год
Year
Jahr

V IV
Fine VF
S SS

Год
Year
Jahr

V IV
Fine VF
S SS

Год
Year
Jahr

V IV
Fine VF
S SS

ДУКАТ

Рижский

Ø 23 мм, золото 3,50 г
1644, 1646 2000,- 4000,-

КАРЛ X - ГУСТАВ (1654 - 1660)

СОЛИД (ШИЛЛИНГ)

Рижский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,50 г
1654 - 1660 3,- 6,-

Эльблонгский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,50 г
1657 100,- 200,-

Ливонский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,50 г
1654 - 1657 2,- 5,-

ШОСТАК (6 ГРОШЕЙ)

Эльблонгский

Ø 26 мм, серебро 3,80 г
1658 30,- 80,-
1659 60,- 150,-

ОРТ (1/4 ТАЛЕРА)

Эльблонгский

Ø 30 мм, серебро 5,60 г
1656, 1657 60,- 150,-

КАРЛ XI (1660 - 1697)

СОЛИД (ШИЛЛИНГ)

Рижский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,50 г
1660 - 1665 3,- 6,-

Ливонский

Ø 15 - 16 мм, серебро 0,50 г
1660 - 1665 3,- 6,-

ДРЕЙПЕЛКЕР (1 1/2 ГРОША)

Рижский

Ø 19 мм, серебро 0,90 г
1669 10,- 20,-

Эльблонгский

Ø 19,5 мм, серебро 1,10 г
1657, 1658 *чрезвычайно редкий*

ТАЛЕР

Рижский

Ø 41 мм, серебро 28,0 г
1660 1000,- 2000,-

Окончание следует

«Новый город» (Янги-Шехр = Шехр ал-Джедид)

Константин Хромов (Киев)

Про нові надбання у вивченні татарських монет династії
Джучидів, карбованих в «Новому місті» (нині територія Молдови)

The paper is devoted to the new findings in an investigations of
Tartarian coins by Dzhutchides dynasty those were coined in
«New Town» (territory of Moldova now).

Основные типы монет, чеканенных в «Новом городе» в свое время, были зарегистрированы и опубликованы в работах Х. Д. Френа [1], В. В. Григорьева [2], П. П. Савельева [3], Ст. Лен-Пуля [4], О. Блау [5], А. К. Маркова [6]. Однако в силу многих обстоятельств сводный и наиболее полный каталог медных и серебряных монет «Нового города» появился лишь в 1977 г. [7] благодаря большой работе, проделанной С. А. Яниной на основе коллекций Государственного Эрмитажа и археологических раскопок на городище Старый Орхей (Молдавия). В своей работе С. А. Янина справедливо заметила о возможности дальнейшего выявления новых типов и разновидностей в чеканке «Нового города» в процессе дальнейших археологических работ и при обследовании собраний краеведческих музеев и частных коллекций.

Вашему вниманию предлагается публикация новых десяти монет, чеканенных в «Новом городе»: двух серебряных и восьми медных, находящихся в небольшом частном собрании в г. Киеве. К сожалению, нет точных данных о месте находки серебряных монет. Шесть медных монет обнаружены в течение 1996 - 1997 гг. в результате случайных находок на территории средневековой крепости вблизи с. Солончаки Очаковского района Николаевской области; еще две найдены весной 1997 г. в Старом Крыму.

Учитывая, что после публикации каталога С. А. Яниной подобных публикаций больше не было, в данной работе сохранены принципы построения и продолжена нумерация Каталога вышеупомянутой ра-

боты [7] лишь с добавлением к нумерации обозначения (ЧК) - частная коллекция.

1. Серебряные монеты.

30. I, 2-в (ЧК) - 765 г.х. (=1363 - 1364), Янги-Шехр ал-Махруса, масса 1,32 г, 15 x 16 мм

л.с. Фрагмент рамки из шести дуг, надпись: **Аллах / султан Правосудный / Абд хан.**

о.с. Рамка не видна, надпись: **Чекан / ал-Махруса / Яги Шехр / 765.**

Сравнить в деталях по приведенным в каталоге С. А. Яниной фотографиям данную монету с уже опубликованными не представляется возможным, однако по некоторым признакам это новый штампель приведенного варианта данного типа.

31. X, 1 (ЧК) - (7)9 ? г.х. Шехр (ал-Джедид?), ал-Махруса, масса 1,18 г, 15 x 16 мм.

л.с. Рамка не видна, надпись: **Султан / Токтамыш / хан / Да продлит Аллах / царство его.**

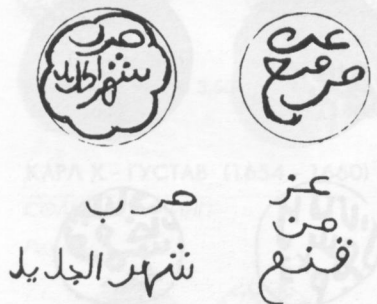
о.с. Рамка не видна, надпись: **Чекан / Шехр / 9 / ал-Махруса.**

Монета плохо прочеканена, поэтому восстановить полностью легенды обеих сторон по данному экземпляру не представляется возможным. Все легенды выполнены неумело, создается впечатление, что резчик не владел данным языком и копировал нарисованный для него образец.

Перед нами уникальная монета, чеканенная в «Новом городе» от имени хана Токтамыша. Здесь исключаются другие толкования легенды как л.с. (имя «Токтамыш хан» читается полностью), так и о.с., где четко читается «Шехр(р)» и повернутое по отношению к нему на 90°, справа «(ал) - Махру (- са)». Данная монета позволяет предположить, что монетный двор «Нового города» продолжал функционировать и после ухода орды Абдаллаха, а основной продукцией его, до выпуска монет от имени Токтамыша, были довольно многочисленные и разнообразные подражания серебряным и медным монетам как собственных предшествующих выпусков, так и других монет, бывших в обращении

на данной территории.

2. Медные монеты.

32. VIII, 1 (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 2,1 г, ?16 мм
л.с. В рамке из шести дуг надпись: **Чекан / Шехр ал-Джедид**
о.с. В рамке из двух окружностей надпись: **слава (тому), / кто до-
вольствуется / малым**

33. VIII, 1-г (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 1,7 г, 17 x 18 мм
л.с. В рамке из шести дуг (?) надпись та же.
о.с. В рамке из двух окружностей надпись та же.

34. VIII, 1-а (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 1,76 г, ?17 мм
Примечание: Та же пара штемпелей, что и № 33.
л.с. В рамке из шести дуг надпись та же.
о.с. В рамке из двух окружностей надпись та же.
Та же пара штемпелей, что и № 33.

35. VIII, 1-д (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 2,05 г, ?16 мм
л.с. В рамке из шести дуг надпись та же.
о.с. В рамке из двух окружностей надпись та же.

36. VIII, 1-е (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 1,6 г, ?16 мм
л.с. В рамке из шести дуг надпись та же, но следует выделить написание буквы «Ш» в слове «Шехр».
о.с. В рамке из двух окружностей надпись та же.

37. VIII, 1-ж (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 2,15 г, ?16 мм
Перечесанка из монеты типа «розетка» - Сарай ал-Джедид 752 - 753 г.х.

38. VIII, 7 (ЧК) Шехр ал-Джедид, масса 1,65 г, ?17 мм
л.с. В рамке из шести дуг надпись та же, но слово «Шехр» написано ровно в строку, а не по диагонали сверху вниз, как на остальных.
о.с. В рамке из внешней окружности и внутренних шести дуг надпись та же.

39. VIII, 8 (ЧК) (подражание?), масса 1,76г, ?18 мм
л.с. В рамке из шести дуг надпись та же.
о.с. В рамке из окружности надпись та же.

Примечание: Римской цифрой обозначен тип, арабской - вариант, литерой - штемпель. Тип фиксирует смысловое содержание монетных легенд, т.е. имя и титулы правителя, место и год чекана, номинал, религиозные изречения, и сверх того - монетный картуш (рамку). Вариант отмечает изменения почерка, картуша, украшений, добавление предлогов, которые не меняют смысл легенды; иное расположение слов легенды в строках. Штемпель дает представление о частных особенностях конкретной легенды: увеличение или уменьшение размеров букв, изменение взаиморасположения букв в строке, добавление или отсутствие точек, деференты монетного штемпеля и т.д.

Перед нами восемь новых экземпляров разновидностей штемпелей приведенного в каталоге С. А. Яниной варианта данного типа. По местам находок распределение следующее: - в с. Солончаки Очаковского р-на Николаевской обл. найдены №№ 32, 33, 35, 36, 37, 39.

- в г. Старый Крым Кировского р-на Автономной Республики Крым, найдены №№ 34, 38.

Находки медных монет данного монетного двора в Николаевской области и в Крыму свидетельствуют о распространении этих монет на территории Северо-западного Причерноморья и Крымского полуострова. Что касается датировки выпусков медных монет «Нового города», предложенной С. А. Яниной, то учитывая наличие серебряной монеты Токтамыша, отчеканенной в «Новом городе», а также значительного количества описанных монет подражательного характера, с уверенностью можно согласиться только на определение времени начала выпуска монет. Что касается хронологических рамок выпуска медных монет городом, то учитывая тот факт, что медные монеты Шахр ал-Джедиды являются выпусками городскими и не несут в своей легенде имени хана, а также не имеют

датируючих свіденій, к цьому вопросу следует отнести более осторожно и поместить выпуск данных монет в период между правлениями Абдаллаха и Токтамыша.

Список литературы

1. **Х. М. Френ.** Монеты ханов улуса Джучиева или Золотой Орды с монетами иных мухаммеданских династий в прибавлении. Санкт-Петербург, 1832.

2. **В. В. Григорьев.** Описание клада золотоордынских монет, найденного близ развала Сарая. Записки Санкт-петербургского Археологическо - нумизматического общества. Санкт-Петербург, 1850, стр. 1 - 63, табл. 1 - 4; стр. 33, № 124; табл. 2, № 26.

3. **П. С. Савельев.** Монеты джучидские, джагатаидские, джелаиридские и другие, обращавшиеся в Золотой Орде в эпоху Токтамыша. - Записки Археологического общества. Т. XII, выпуск 1. Санкт-Петербург, 1858, № 68 (табл. I, № 7); № 409 (табл. VII, № 108); № 526 (стр. 288).

4. **St. Lane-Poole.** Catalogue of Oriental coins in the British Museum. T. VI, London, 1881. P. 163, № 497, table VII.

5. **О. Блау.** Восточные монеты Музея императорского Общества истории и древностей в Одессе. Одесса, 1876 г. Стр. 40 № 536, стр. 41 № 546 - 547.

6. **А. К. Марков.** Инвентарный каталог мусульманских монет императорского Эрмитажа. Санкт-Петербург, 1896 г. Стр. 496 № 464 - 468, 672 - 674; стр. 470 № 473 - 474, 480.

7. **С. А. Янина** «Новый город» (= Янги-Шехр = Шехр ал-Джедид) - монетный двор Золотой орды и его местоположение. Нумизматическое собрание, часть 5, выпуск 1, Москва, 1977 г.

8. **Ch. M. Fraehnii.** Recensio Numorum Muhammedanorum. Petropol, 1826, стр. 407 № 22, стр. 652 - 0 -.

9. **Ch. M. Fraehnii.** Nova Supplementa ad Resensione in Numorum Muhammedanorum. Petropol, 1855, стр. 312 - 313 № 2 - 0 -; 3b

Доповнення до міні-каталогу українських паперових грошей

центральных выпусков

З часу виходу третього номеру журналу, в якому було опубліковано міні-каталог українських паперових грошей центральных випусков, Національний банк України випустив у обіг нові банкноти.

Addition to the mini - Catalogue of Ukrainian paper moneys (central issue). Since the issue time of the magazine No. 3, when this mini - Catalogue was published, the new banknotes were issued by National bank of Ukraine.

2 Гривні 1994

5 Гривень 1994

10 Гривень 1994

20 Гривень 1995

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КИТАЙСКИХ МОНЕТ XIX- начала XX ВЕКОВ

Евгений Карлов (Лисичанск)

Короткий обзор китайского монетного хозяйства за последние десятилетия. Подробно про политико-экономические события в Китае XIX - начала XX ст. та монетное карбування того часу. Таблиці та конкретні приклади для визначення китайських монет.

Brief review of Chinese coin economy since the very ancient time. Detail information about the political and economic events in China during XIX - beginning of XX Cnt. and coinage of that time. Tabulations and concrete examples for the determination of Chinese coins.

Рис. 1. Династия Тан. Цянь. Без даты и обозначения места выпуска. Тип 621 г.

В задачу данной статьи не входит составление всеобъемлющего каталога - определителя монет Китая XIX - начала XX веков. Она может претендовать лишь на роль справочного пособия в определении китайских монет коллекционерами-любителями, работниками музеев и просто заинтересованными гражданами.

Прежде чем заняться определением китайских монет, необходимо иметь представление о денежном обращении в Китае и историческом прошлом. Что же собой представляло денежное обращение в Китае XIX - начала XX веков? Каким образом оно видоизменялось в столь сложное, насыщенное историческими событиями время?

Монетное дело Китая имеет глубокие корни в историческом прошлом и насчитывает около трех тысяч лет. Древнейшие китайские монеты отливались из бронзы и имели

форму различных предметов в виде сельскохозяйственных орудий труда, музыкальных инструментов и некоторых других предметов. При меновой торговле они употреблялись в качестве товаро-денег.

Китайские монеты, воспроизводящие формы товаро-денег, вышли полностью из обращения лишь в начале I в. н. э. Они уступили место более технологичным в изготовлении литым бронзовым, но круглым монетам с отверстием посередине. Китай обладал развитой технологией литья бронзы уже во второй половине второго тысячелетия до н. э. Формы для отливки монет вырезали на плитах из прессованного песка. Со временем их заменили известняковыми формами, которые были прочнее песчаных.

Круглая китайская бронзовая монета с отверстием посередине упоминается еще в 947 г. до н. э. Она выступает в качестве подража-

ния медным кольцам, имевшим функции меновых стоимостей. Самые первые монеты имеют круглое отверстие для нанизывания на шнур. На них содержатся данные о месте чеканки и весе. С начала I в. н. э. монеты имеют квадратные отверстия посередине.

В 621 г. династия Тан (618-906 гг.) осуществила первый выпуск бронзовых монет с квадратным отверстием, носящих название «цянь» (рис. 1). Этим выпуском были определены основные черты монет, выпускавшихся в Китае до начала XX века. На лицевой стороне цянй первых выпусков имели изображение четырех китайских иероглифических знаков, по одному с каждой стороны отверстия. Вся надпись означала: «имеющая хождение монета начала правления». Обратная сторона таньских монет, как правило, имеет обычный ободок по краю монеты и квадратное отверстие. Впос-

Рис. 2. Лян шанхайской фирмы Ван Юн-шэн, 6 год периода Сяньфэн (1856 г.). Резчик штемпелей Ван уань. Серебро, вес 36,7 г.

Рис. 3. Лян монетного двора провинции Хунань, без даты. Серебро, вес 36,22 г.

Рис. 4. Цяней фирмы Цянь-и в г. Чанша (провинция Хунань), без даты. Серебро, вес 26,12 г.

Рис. 5. Правление Гуансюй. Монета ляновой системы. Лян монетного двора провинции Хубей 30 г. (1904 г.). Серебро, вес 37,2 г.

Рис. 6. Карл IV. Песо (8 реалов) 1789 г. с надчеканкой владельца китайского торгового предприятия. Серебро.

Рис. 7. Республика Мексика. Песо (8 реалов) 1880 г. с надчеканкой. Серебро.

ледствии на лицевой стороне два знака, верхний и нижний, иногда уступали место двум другим, означаящим «няньхао» - девиз данного правления. На оборотной стороне цяней стали появляться год выпуска,

место выпуска, а также стоимость. С приходом к власти маньчжурской династии Цин (1644-1911 гг.) на оборотной стороне, слева и справа от отверстия, постоянно стали указывать сокращенно маньчжурским

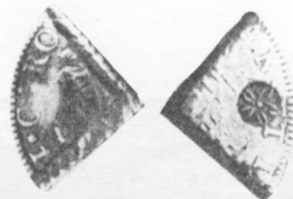

Рис. 8. Карл III или Карл IV (1759-1808 гг.) 1/4 песо (2 реала). Год не определяется. Надчеканка в виде пятилепесткового цветка. Серебро.

Рис. 9. Тайвань. Серебряная монета 1837 г., соответствующая 0,72 ляна.

Рис. 10. Тайвань. Серебряная монета 1840 г., соответствующая 0,72 ляна.

Рис. 11. Правление Сяньфэн. Цянь. Монетный двор «Приказа финансов». Железо.

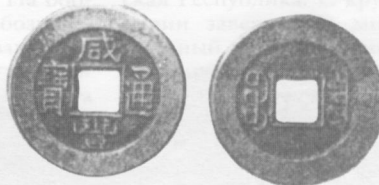

Рис. 12. Правление Сяньфэн. Цянь. Монетный двор «Приказа финансов». Бронза, вес 6,02 г.

Рис. 13. Правление Сяньфэн. Цянь. Монетный двор «Приказа финансов». Бронза, вес 1,07 г.

шрифтом место выпуска.

В Китае до начала XX века существовала денежно-весовая система (ляновая), пришедшая из глубокой древности. В качестве денежно-весовой единицы с существенными

Рис. 14. Правление Сяньфэн. 100 цяней. Монетный двор провинции Фуцзянь. Бронза, вес 249,03 г.

Рис. 15. Правление Сяньфэн. «Новая» монета, 100 цяней. Монетный двор провинции Или. Железо, вес 37,01 г

Рис. 16. Правление Сяньфэн. «Новая» монета, 1000 цяней. Монетный двор «Приказа финансов». Бронза, вес 75,5 г.

отличиями в стоимости, зависевшей от области ее распространения, выступал «лянь» (гаэль). Существовало до 170 вариантов веса и пробы серебряного ляна. Лишь в 1858 г. согласно принятой в Китае конвенции серебряная унция стала весить 37,783 г. Тот же вес имел лянь (гаэль) новой весовой системы. 1 лянь (гаэль) = 1/16 дзиня (кэйти) = 10 цянам (мэйсам) = 100 фэням (кандаринам) = 1000 ли (кэш).

До конца XIX в. в Китае для крупных платежей пользовались весовым серебром в виде слитков (ямбов) различного веса (50 лянь и меньше), размеров и формы. Слитки в случае необходимости рубили на части. В редких случаях пользовались золотыми слитками.

С 1856 г. в Шанхае, а потом и в других городах Китая, вплоть до начала XX в., временами выпускались серебряные монеты весом в 1 лянь или более мелкие - весом от 1 до 9 цяней (рис. 2 - 5). Появление их неразрывно связано с весовым обращением серебра, так как удобнее было применять заранее отчеканенные монеты точного веса, чем рубить слитки.

Недостаток серебра на внутреннем рынке Китая восполнялся за счет внешней торговли. Широкое распространение в Китае получили испанские, выпущенные в конце XVIII и в XIX вв. в Мексике и других испанских владениях в Америке (рис. 6, 7). На них делались надчеканки собственников китайских торговых фирм. Испанские и мексиканские торговые песо, как и китайские серебряные слитки, принимались на вес. Об этом говорят часто встречающиеся рубленные экземпляры (рис. 8).

В качестве образца для чеканки собственных крупных серебряных монет послужил все тот же песо. Начиная с конца 30-х - начала 40-х гг. XIX в. на Тайване и в провинциях Фуцзянь и Гуйчжоу неоднократно чеканили серебряные монеты с обозначенным на них весом 0,72 ляна (27,2 г), что почти соответствует весу песо (рис. 9, 10).

В денежном обращении Китая XIX в., как и в прежние века, основную роль играл литой бронзовый цянь. Бронзовая монета цянь имела весовую стоимость по отношению к весовому серебряному ляну. Сплав, из которого отливали монеты в первой половине XIX в., содержал меди меньше, чем когда-либо, - около 50%. Во второй половине XIX в. бронза была заменена латунью. До 1825 г. китайские провинциальные монетные дворы работали в основном за счет меди, ввозимой из Япо-

нии. Позднее, в связи с обесцениванием цзяня, сильно заметным при расчете на серебро, многие монетные дворы вынуждены были закрыться.

В середине XIX в. опиумные войны окончательно расстроили экономику Китая. Этому способствовали и огромные контрибуции в пользу «держав-победительниц». На правительство Сяньфэна (1851-1861 гг.) выпали наиболее острые финансовые трудности. Оно пыталось экстренными мерами поправить экономику страны. Даже были выпущены железные цзяни (рис. 11). Размер и вес бронзового цзяня сильно уменьшился (рис. 12, 13). Крупные монеты с обозначенной на них стоимостью в 10, 20, 50 и 100 цзяней признания у населения страны не получили, так как были неполноценными по отношению к цзяням прежних выпусков (рис. 14).

Рис. 17. Правление Гуансюй. Цянь, чеканенный на монетном дворе провинции Гуандун.

Под названием «тяжелых», а потом «новых» отливались крупные бронзовые и железные монеты с обозначенной стоимостью 4, 5, 10, 20, 50, 100 и далее до 500 и даже 1000 цзяней (рис. 15, 16). Вес и размер этих монет были очень различны и далеко не соответствовали указанной на них стоимости, так как правительство постоянно сокращало количество отпущенного металла. Вес некоторых экземпляров достигал 220 г при диаметре 72 мм и толщине 7 мм. Кроме того, монеты некоторых номиналов подвергались неоднократному ухудшению, снижались почти до четверти своего первоначального веса. Монеты более крупной стоимости, чем цзянь, однако не всех вышеперечисленных номиналов, продолжали выпускаться до начала XX в.

Постоянно нарастающий вывоз серебра из Китая способствовал росту цен на него. Покупательная способность цзяня катастрофически падала. Этому немало содействовало все ухудшающееся качество монет новых выпусков. Во второй половине XIX в. цзянь полностью обесценился. В обращении находились монеты одного номинала, имеющие разный вес и размеры. На большин-

стве монет до середины XIX в. стоимость их не указана, несмотря на то, что некоторые из них приравнивались к нескольким единицам. Кратность этих монет отмечена словами: «объявленная стоимость». Это обстоятельство приводило к трудностям в расчетах.

Перечисленные выше обстоятельства привели правительство Гуансюя (1875 - 1908 гг.) к необходимости проведения монетной реформы. Главное содержание реформы заключалось в введении новой монетной системы на основе мексиканского доллара («песо»). Основой новой монетной системы стал юань (доллар). В весовых единицах 1 юань (доллар) = 7 цзяням (мэйсам) = 2 фэням (кандаринам). В счетных единицах 1 юань (доллар) = 10 цзяо = 100 фэням (центам) = 1000 вэням.

В 1889 г. Кантонский монетный двор выпустил первые юани и разменную монету. С 1890 по 1892 г. серебряные монеты номиналом в 20, 10 и 5 фэней (центов) чеканились на о. Тайвань. Во второй половине 90-х годов XIX в. начали чеканку монет новой системы постепенно и другие монетные дворы Китая. Существовавшая в стране более 2500 лет бронзовая монета с квадратным отверстием была упразднена. Древняя технология изготовления монет заменялась чеканкой по западному образцу с применением европейских машин. Однако бронзовые цзяни прежнего типа продолжали выпускаться до 1908 г. в виде чеканной монеты (рис. 17).

На лицевой стороне монет новой системы имеется характерное изображение дракона и пламенеющей жемчужины, надписи на китайском и английском языках. На оборотной стороне монеты имеется обозначение монетного двора - название города или, большей частью, провинции. Но дата указана не всегда. На некоторых выпусках имеются надписи с маньчжурским шрифтом. Монеты централизованных выпусков были двух типов: тип «HU POO» (Министерство финансов) и тип «TAI - CHING - TI - KUO...» («Великая Цинская империя...») (рис. 18, 19).

Монетные дворы выпускали не только серебряные монеты новой системы, но и бронзовые различных номиналов, аналогичных по типу серебряным.

После выхода в обращение серебряных монет, особенно в конце правления Гуансюя, в Китае стали появляться поддельные юани и разменные монеты. Посеребренные медные или свинцовые подделки с поразительной точностью воспро-

изводят правительственный монетный тип.

Золото в виде монет никогда не участвовало в денежном обращении Китая. Во второй половине XIX и в начале XX вв. выпускалось некоторое количество золотых китайских монет. Но все эти выпуски имели

Рис. 18. Правление Гуансюй. 1 юань, 1903 г., чеканенный на монетном дворе провинции Гуандун. Тип «HU POO» (Министерство финансов).

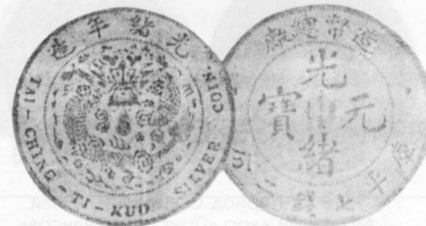

Рис. 19. Правление Гуансюй. 1 юань, 1906 г., чеканенный на монетном дворе провинции Гуандун. Тип «TAI - CHING - TI - KUO...» («Великая Цинская империя...»).

мемориальное, а не денежное значение. Китайские золотые монеты служили, главным образом, для раздачи в качестве наград.

В феврале 1912 г. закончилось исключительное по продолжительности существование китайской империи. Была провозглашена Китайская Республика. С крушением империи завершился многовековой, сложный и своеобразный период в истории денежного обращения.

При определении китайских монет могут возникнуть вопросы по их датировке. Чаще всего на монетах обозначались эры правления китайских императоров, позволяющие, таким образом, определить не год, а лишь период выпуска монеты (табл. 2; рис. 20 - 25).

На некоторых китайских монетах года указаны двумя иероглифами по циклической системе. В этой системе последовательные годы объединяются в циклы по 60 лет в каждом. Каждый год внутри цикла имеет свое иероглифическое обозначение. Построение цикла показано в табл. 3.

При помощи таблицы дата определяется следующим образом. Правый иероглиф из двух образу-

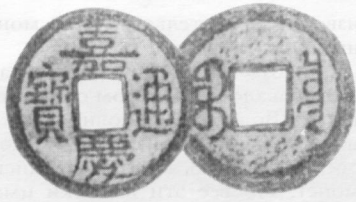

Рис. 20. Период Цзяцин. Цянь пекинского монетного двора Министерства финансов.

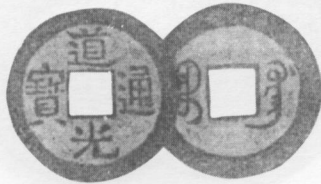

Рис. 21. Период Даогуан. Цянь монетного двора провинции Гуандун.

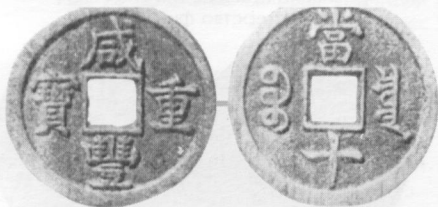

Рис. 22. Период Сяньфэн. 10 цяней. Монетный двор «Приказа финансов». Вес 12,8 г.

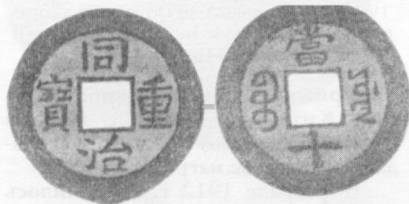

Рис. 23. Период Тунчи. 10 цяней пекинского монетного двора Министерства работ.

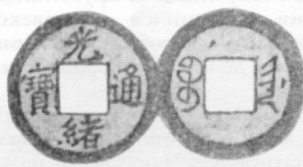

Рис. 24. Период Гуансюй. Цянь провинции Чжили (г. Тяньцзинь).

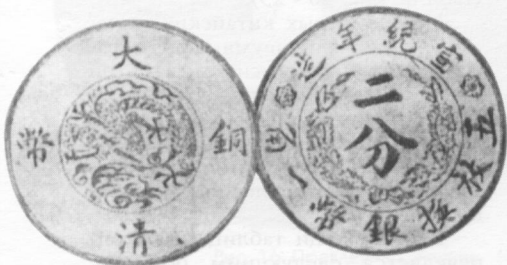

Рис. 25. Период Сюаньтун. 2 фэня. Централизованный выпуск 1909-1911 гг. Бронза.

Иногда на китайских монетах обозначен год той или иной эры правления, например, 34-й год Гуансюй. Это соответствует 1908 г., так как эра Гуансюй началась с 1875 г. (1875 + 34 - 1 = 1908).

Значительное облегчение в определении места выпуска дает таблица 4.

Написание цифр и иероглифов, наиболее часто встречающихся на китайских монетах, приведены в таблицах 1 и 5.

Список литературы
Быков А. А. Монеты Китая. Ленинград, 1969.
Мошнягин Д. И., Жук А. Б. Монеты стран зарубежной Азии и Африки XIX-XX вв. Каталог. Москва, 1967.

Иногда на китайских монетах обозначен год той или иной эры правления, например, 34-й год Гуансюй. Это соответствует 1908 г., так как эра Гуансюй началась с 1875 г. (1875 + 34 - 1 = 1908).

Значительное облегчение в определении места выпуска дает таблица 4.

Написание цифр и иероглифов, наиболее часто встречающихся на китайских монетах, приведены в таблицах 1 и 5.

Список литературы
Быков А. А. Монеты Китая. Ленинград, 1969.

Мошнягин Д. И., Жук А. Б. Монеты стран зарубежной Азии и Африки XIX-XX вв. Каталог. Москва, 1967.

Таблица 1

ДАТЫ КИТАЙСКОГО 60-ЛЕТНЕГО ЦИКЛА

甲	乙	丙	丁	戊	己	庚	辛	壬	癸
子	丑	寅	卯	辰	巳	午	未	申	酉
1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811	1812	1813
1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873
1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
戌	亥	子	丑	寅	卯	辰	巳	午	未
1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823
1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883
1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
申	酉	戌	亥	子	丑	寅	卯	辰	巳
1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833
1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953
午	未	申	酉	戌	亥	子	丑	寅	卯
1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	1841	1842	1843
1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
辰	巳	午	未	申	酉	戌	亥	子	丑
1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853
1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
寅	卯	辰	巳	午	未	申	酉	戌	亥
1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863
1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923
1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983

Таблица 2

ЭРЫ (ПЕРИОДЫ) ПРАВЛЕНИЯ КИТАЙСКИХ ИМПЕРАТОРОВ

慶嘉 Цзяцин (1796 - 1820)	Тунчжи (1862 - 1874)	治同
光道 Даогуан (1821 - 1850)	Гуансюй (1875 - 1908)	緒光
豐咸 Сяньфэн (1851 - 1861)	Сюаньтун (1909 - 1911)	統宣

Таблица 3

НАПИСАНИЕ ЦИФР НА НЕКОТОРЫХ КИТАЙСКИХ МОНЕТАХ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	125
Китайские (сокращенные)	一	二	三	四	五	六	七	八	九	十	百二十五
Китайские (полные)	壹	貳	叁	肆	伍	陸	柒	捌	玖	拾	

Таблица 4

ОБОЗНАЧЕНИЕ ПРОВИНЦИЙ И МОНЕТНЫХ ДВОРОВ НА МОНЕТАХ

Провинции	Китайские		Маньчжурские	Английские
	полные	сокращенные		
Аньхуэй	徽安	皖	ᠠᠨᠬᠠᠸᠠᠢ	An-Hwei
Аньхуэй и Цзянсу	南江	甯	ᠠᠨᠬᠠᠨᠠᠨ	Kiang-Nan
Ганьсу	肅甘		ᠬᠢᠷᠢᠨ	Kirin
Гирин (Цзилинь)	肅甘	吉	ᠬᠠᠸᠠᠨᠲᠤᠩ	Kwang-Tung
Гуандун	東廣	桂	ᠬᠠᠸᠠᠨᠰᠡᠭᠠ	Kwang-Sea
Гуанси	西廣	黑	ᠪᠡᠩᠲᠢᠨ	Feng-Tien
Гуйчжоу	州天	奉	ᠰᠢᠵᠢᠴᠢᠩ	Sze-Chuen
Северо-восточные провинции	疆新	新	ᠮᠣᠩᠭᠣᠨ	Foo-Kien
Синьцзян	川四	川	ᠬᠤᠮᠤᠮᠠᠨ	Hu-Peh
Сычуань	建福	閩	ᠬᠠᠸᠠᠨᠰᠡᠭᠠ	Hu-Nan
Фуцзянь	北湖	鄂	ᠬᠠᠸᠠᠨᠰᠡᠭᠠ	Ho-Nan
Хубэй	南湖	湖	ᠬᠠᠸᠠᠨᠰᠡᠭᠠ	Kiang-See
Хунань	南河	汴	ᠬᠠᠸᠠᠨᠰᠡᠭᠠ	Kiang-Soo
Хэнань	南河	汴	ᠬᠠᠸᠠᠨᠰᠡᠭᠠ	Cheh-Kiang
Цзянси	西江	贛	ᠰᠠᠩᠲᠤᠩ	Shang-Tung
Цзянсу	蘇江	蘇	ᠰᠢᠶᠠᠨᠰᠢ	Schen-Si
Чжэцзян	江浙	浙	ᠶᠠᠨᠨᠠᠨ	Yun-Nan
Чжили	秦直	直		
Шаньдун	東山	東		
Шаньси	西山	山		
Шэньси	西南	陝		
Юньнань	南雲	雲		

Таблица 5

ЗНАЧЕНИЕ ИЕРОГЛИФОВ, НАИБОЛЕЕ ЧАСТО ВСТРЕЧАЮЩИХСЯ НА МОНЕТАХ

兩	лянь (таэль)	寶元	монета (основная)
錢	цянь (мэйс)	幣銅	медная монета
分	фэнь (кандарин, цент)	幣銀	серебряная монета
文	вэнь (кэш)	幣念紀	коммеморативная (памятная) монета
元	юань (доллар)	平庫	достоинство
圓		造	сделано
角	цзяо (1/10 юаня)	總	императорский государственный выпуск
仙	сянь (цент = 1/100 юаня)	部戶	министерство финансов
中	половина	省	провинция
百	сто	年	год
當	соответствует, равняется	月	месяц
寶通	монета («ходячая»)	清大	династия Цин

Грошовий обіг монет Австрійської імперії в Західній Україні в XVIII-XX ст.

Подробно об обрацении монет Австрийской империи на территории Западной Украины в XVIII-XX вв. Геральдика на австрийских монетах. Определитель инициалов мунципалмейстеров и монетных дворов Австрии. Мини-каталог типичных австрийских монет.

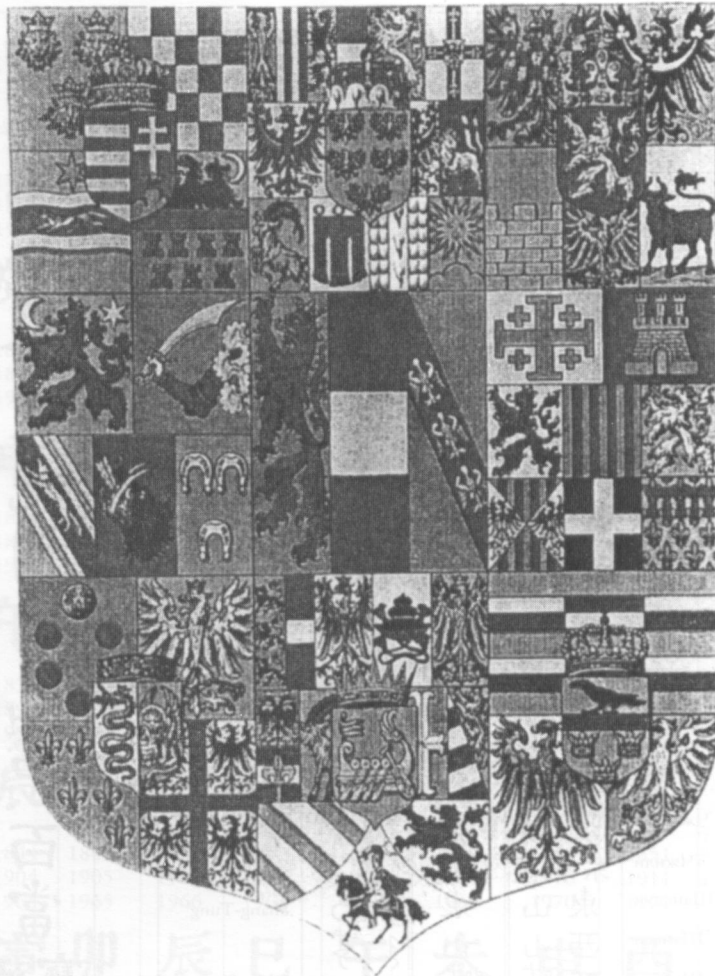
Олександр Кагляр (Київ),
Олександр Огуй (Чернівці),
Наталія Танащук (Київ)

Detail information about the Austrian - Hungarian empire's coin circulation on the territory of Ukraine in XVIII - XX Cnt. Heraldry at the Austrian coins. Determinant of initials of Austria's coin masters and coin yards. Mini - Catalogue of typical Austrian coins.

Вивчення північнобуковинського та східногалицького грошового обігу в складі Австрійської імперії становить певні труднощі. Внаслідок розвитку капіталістичних відносин на території Буковини і Галичини різко зменшується кількість групових та окремих монетних знахідок, а архівні матеріали хоч і дають певні уявлення про ринок, ціноутворення, майновий статок на селі, та проте таких даних про обіг монет в XVIII-XX ст. явно обмаль, щоб характеризувати основні монетні номінали, вживані у західноукраїнському селі.

З'ясувати ці питання у нетрадиційному ракурсі допомагає аналіз салб (угорське salba; німецьке silber (срібло)), монист та згард - типових жіночих нашийних та нагрудних прикрас, виготовлених в кінці XIX - на початку XX ст. переважно із срібних монет. Салби, що передавались у спадок, виконували декоративну та накопичувальну (замість скарбів) функції. Ці прикраси можуть характеризувати тією чи іншою мірою грошовий обіг регіону, адже навіть салби, виготовлені ремісниками міст із зібраних по всій території Австрії монет, складають незначну частину проти сільських кустарних прикрас, що охоплюють монетний матеріал у характерному для ринку цих земель співвідношенні.

Матеріалом для цього дослідження стали 30 великих і середніх та 25 малих монетних прикрас, досліджених авторами в 1970-1997 рр. у музейних та приватних колекціях, а також у селах Городенківського, Хотинського, Сторо-

Герби Австрійських володінь на 1836 р. (в правому нижньому кутку герби земель королівства Галичини та Волині)

жинецького, Заставнівського, Кіцманського, Косівського, Терехівлянського, Вишницького та Коломийського районів. Сукупна кількість монет перевищує 1500 екз., найбільша кількість монет на прикрасах - 178, на середніх салбах - 20, на малих - 7.

За своїм походженням 90 % дослідженого матеріалу становлять монети Австрії, решту складають конвенційні монети різних князівств Німеччини, Росії, занесені липованами - допущені до обігу на Буковині циркулярами Галицького королівства від 16.08.1793 р., 21.09.1793 р. (№19344 від 25.04.1817 р.). На хотинських прикрасах зустрічаються турецькі піастри та пари, алтмислики і близькі до них за ваговими характеристиками талари м. Дубровник (Рагуза), яке перебувало під турецьким протекторатом. Досить значними є талари Марії-Терезії та п'ятикоронки Франца-Йосифа I і американські та

канадські монети кінця XIX - початку XX ст., що наочно характеризують західноукраїнське заробітчанство на далекому американському континенті.

15 % австрійських монет становлять доконвенційні випуски XVIII ст., котрі можуть наочно характеризувати одну з найменш відомих, але найбагатших в нумізмічному відношенні сторінок в історії Галицького королівства і великого герцогства Буковини.

Грошовий ринок Галичини та Буковини до середини XVIII ст. був насичений монетами різних країн: середньовічної Польщі, Швеції, Голландії, дрібних німецьких земель, Австрії, а також турецькими та іншими монетами сусідніх держав.

Проте в другій половині XVIII ст. він значно стабілізується, що сталося внаслідок окупації території Галичини та Буковини австрійськими військами (до складу

Східної Галичини та Північної Буковини входили сучасні Івано-Франківська, Тернопільська, Львівська, Закарпатська та Чернівецька області України.)

Буковину з 1774 р. підпорядковано придворній військовій Раді та Генеральному військовому управлінню королівства Галичини та Володимирії (Волині). А з 1779 р. адміністративним центром Буковинського «дистрикту» стало м. Чернівці. З 18.08.1786 по 4.04.1849 Буковина є краєм-землею (19 округом) Галицького gubernatorства, до якої входили з 1794 р. такі повіти як Чернівецький, Вишницький, Серетський та Сучавський. З 1861 р. герцогство Буковина мала власний «лантаг».

Факт окупації названих українських земель Австрійською імперією не міг не позначитися на величезному припливі австрійських монет Марії-Терезії та її чоловіка - співправителя Франца-Стефана Лотарингського (1740-1765), номіналом в 3, 6, 15 крейцерів, 1/4, 1/2 та 1 «спеціасталяр» різних австрійських провінцій, випущених у 1740 - 1753 рр. Важкі доконвенційні монети в Австрії були замінені новими високопробними монетами згідно з конвенцією від 20.09.1753 р. між Австрією та Баварією, до котрої приєдналась більшість південно-західних німецьких князівств.

На основі монетної конвенції 1753 р. з кельнської марки чистого срібла (233,856 г) чеканилося 10 таларів, або 20 гульденів (півталарів, флоренів, ринських) 0,833 проби, або 40 чвертьталарів (по 30 крейцерів) 0,833 проби, або 60 цванцігерів (по 20 крейцерів = 1/3 гульдена) 0,583 проби, або 70, 7/10 зібценерів 0,542 проби (по 17 крейцерів) 0,420 проби, 400 грошів (по 3 крейцери) 0,343 проби.

Таким чином, 1 конвенційний талар дорівнював 2 гульденам = 4 чвертьталарам = 40, грошам або 120 крейцерам та становив близько половини золотого дуката.

До 1765 р. практично всі доконвенційні монети були обмінені на конвенційні за курсом: 6 доконвенційних крейцерів міняли на 7 нових, 15 на 17, доконвенційний талар - на 136 нових крейцерів, внаслідок чого ці монети майже не потрапили в Україну.

Спеціально в 1774 р. було здійснено емісію монет, не притаманних новій конвенції, коли спеціально для населення Галицько-Волинського королівства та герцогства Буковини було введено прототип польського золотого та шеляга (шилінга, соліда). Потім до них (в 1794 р.) приєднались ще мо-

Великий герб Австрійської імперії на 1866 р. (другий лівий зверху - герб Галичини)

нети в 1 і 3 гроша. При цьому з віденської марки чистого срібла (280,668 г) карбували 96 злотових (= 15 крейцерових) або 48 двозлотових (= 30 крейцерових) монет (див. каталог).

У ряді земель зберігаються специфічні територіальні монетні випуски - це полтури (= 11/2 крейцера), 1/2 та 1 денари (= 0,6 крейцера) для Угорщини, гершель (= 0,75 крейцера) для Чехії та Трансільванії, ліра (= 20 сольдо), скудо (= 6 лір = гроціоно = кронталар) для Ломбардії та Венеції.

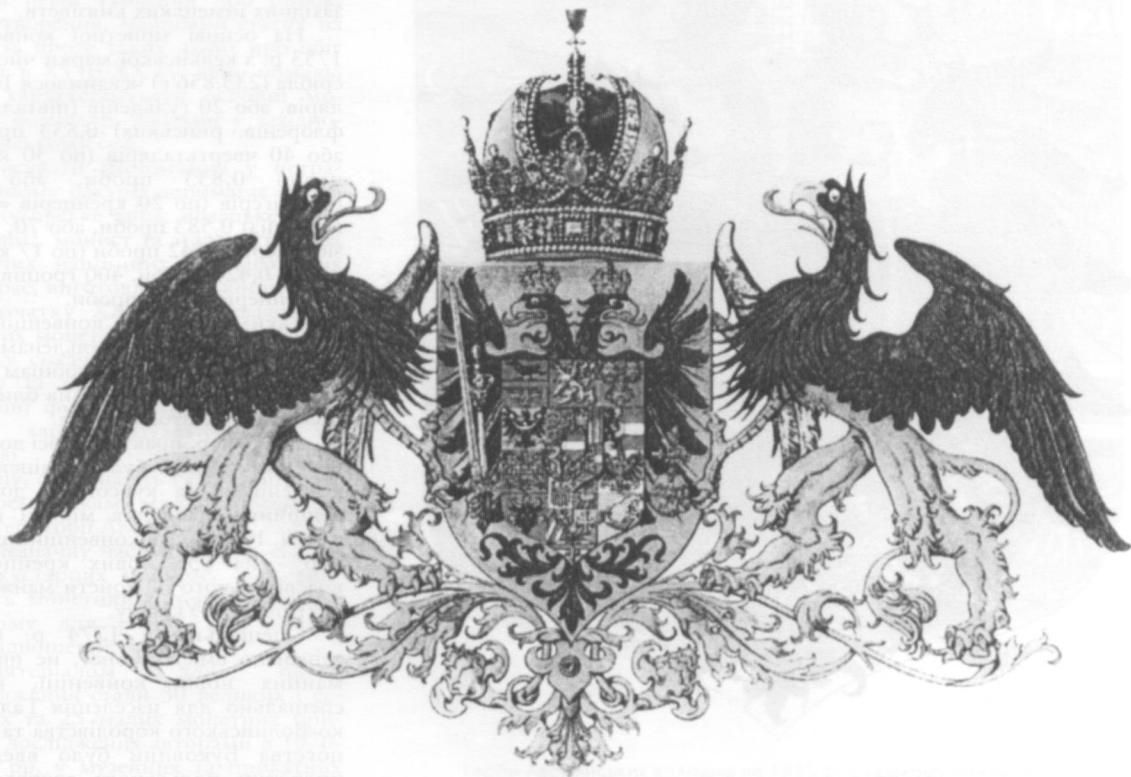
Як же розрізнити ту масу австрійських монет, що карбували Габсбургів і що також циркулювала по території Східної Галичини та Північної Буковини?

Конвенційні монети Марії-Терезії та її чоловіка Франса-Стефана та їхнього сина Йосифа II розрізняються, в основному, за періодом карбування. Ранньоконвенційні випуски зі спрощеними геральдичними елементами здійснювалися з 1753 по 1765 р., а пізньоконвенційні - 1766 по 1780 р. Вони різняться між собою зображенням геральдичних кольорів (наприклад, чорний - ■■■, жовтий та золотий - ■■■, червоний - ■■■, синій та блакитний - ■■■, зелений - ■■■, білий чи сріблястий - □)

та ініціалами монетних майстрів (див. визначник). Так, герб архієпископства Австрії - це срібна горизонтальна смуга на червоному полі, символ королівства Угорщини - Мадонна з синьом або хрест в правій частині щита і 4 срібні горизонтальні смуги на червоному полі, у королівства Галичини та Волині - три золоті корони на блакитному полі і чорна галка у верхній частині щита, у княженого графства Тіроль - червоний орел у вінку на білому фоні, князівства Трансільванії - 7 веж на золотому полі, велике герцогство Лотарингії і Тоскани - 3 орлят на злеті та 6 пілюль. Австрійські Нідерланди зображували Бургаундський хрест, маркграфство Бургаунд - 3 похилі червоні та одна вертикальна жовта смуга на білому полі, герцогство Мілан та Венеція (а згодом і королівство) мали в гербі бестію, що пожирає дитину та крилатого лева з розкритою книгою, а велике герцогство Буковина - голову чорного бика на синьо-червоному фоні, королівство Чехії (Богемії) - білий лев на червоному полі, маркграфства Штірія - срібний дракон на зеленому полі.

Великий реформатор не тільки напівфеодальної Австрійської держави, а й її монетного карбування, син Марії-Терезії Йосиф II, котрий з 1765 по 1780 р. правив разом з

матір'ю, а з 1780 по 1790 р. самостійно, зробив спробу етапного реформування оформлення монет. Спочатку (з 1765 р.) на його монетах зникають зображення провінційних гербів, що відобразило його намагання як уніфікувати монетне господарство Габсбурської Австрії, так і централізувати окремі території в єдиній державі. Замість територіальних гербів на монетах Йосифа II залишаються лише ініціали монетних майстрів і літери алфавіту, які вказують на місце карбування монети (див. визначник). Цю монетну політику продовжували і наступні імператори Австрійської імперії аж до 1872 р. окремим. Більше того, Йосиф II обмежив дрібні місцеві випуски провінційних карбувань Бургаунд, Тіроля, Угорщини, Австрійських Нідерландів, Гьорца та Гориції, Люксембурга, втрачених згодом Австрією, хоча ці монети теж інколи використовували на землях Західної України, про що свідчать як окремі знахідки, так і монетні жіночі прикраси західноукраїнського села.

Герб Австрійської імперії на 1915 р. (верхній зліва герб королівства Галичини, нижній зліва - герб великого герцогства Буковини)

Визначник ініціалів монетних майстрів і монетних дворів, що зустрічаються на монетах австрійських володінь XVIII-XX ст.

1. Монетний двір (м.д.) ВІДЕНЬ (власне Австрія): W, W-I, A

Монетні майстри:
C-K, IC-SK

Йоган Августин Кронберг і Сігізмунд Антон Клеммер фон Клеммерзберг

C-A, IC-FA

Йоган Августин Кронберг і Франц Ігнац фон Айхерау

AW//IC-SK

Антон Відеман і Йоган Августин Кронберг

2. м. д. ГРАЦ (Штірія): G, D

Монетні майстри:
I-K

Пауль Антон Юлій і Йоган Адам Кольман

G-K, CG-AK, CvG-AK

Карл фон Герамб і Йоганн Адам Кольман

3. м.д ГАЛЬБ (Тіроль): F, H-A

Монетні майстри:
aS, AS, a-S, A-S

Людвіг Ашпахер і Йоганн Йосиф Стокнер

VC-S

Йосиф Губер фон Клоц і Йоганн Йосиф Стокнер

4. м.д ГЮНЗБУРГ (Бургау): G, H

Монетні майстри:
SC, S-C

Тобіас Шобль і Йосиф Губер фон Клоц

SF, S-F, TS-IF

Тобіас Шобль і Йосиф Фабій

FS

Йосиф Фабій і Антон Стехр

ST-SF

Антон Стехр

5. м.д ПРАГА (Богемія, Чехія): P-R, P, C

Монетні майстри:
vS-S, EvS-AS

Пауль Ердман фон Швінгершуг і Антон Стехр

vS-K, EvS-İK, PS-İK

Пауль Ердман фон Швінгершуг і Ігнац Кендлер

6. м.д КРЕМНІЦ (Угорщина): K, B, K-B, K-M

Монетні майстри:
K-D, SK-PD

Сігізмунд Клеммер фон Клеммерзберг і Пашаль Йосиф Даміані

EVM-D, EvM-D

Ігнац Крамер Едлер фон Мюнцбург і Пашаль Йосиф Даміані

7. м.д НАГИБАНЯ (Угорщина): N-B, G, N

Монетні майстри:
B-L, IB-FL

Йосиф Брунер і Франц Антон Лехнер

B-V, IB-IV

Йосиф Брунер і Йосиф Вішер

8. м.д ШМЬОЛЬНІЦ (Угорщина): S

9. м.д КАРЛСБУРГ (Трансільванія): C, C-A, E

Монетні майстри:
H-G, AH

Антон Йосиф Гаммершмід і Александр де Гаджіа

H-S, AH-GS

Антон Йосиф Гаммершмід і Готфред Шікмайер фон Стейндельбах

10. Австрійські Нідерланди:

м.д. АНТВЕРПЕН: «рука»

м.д. БРЮГ: «лев»

м.д. БРЮССЕЛЬ: «голова ангела»

M - Мілан, V - Венеція, O - Оравіче, D - Зальцбург.

Правління:

Марія-Терезія	1740 - 1780
Франц-Стефан	1745 - 1765
Йосиф II	1765/1780-1790
Леопольд II	1790-1792
Франц II	1792-1835
Фердінанд I	1835-1848
Франц-Йосиф I	1848-1916

Журналом проводятся маркетинговые исследования рынка монет, банкнот и наград в Украине. В каждом номере будут публиковаться выборочные "Мини-каталоги" с реальными рыночными ценами на монеты, награды, бонусы. Просим читателей высказывать свои мнения и пожелания по этим вопросам.

Важнейшим критерием в оп-

ределении стоимости монет (наград, банкнот) является их сохранность. Как правило, даже очень редкая вещь в плохой сохранности стоит дешевле, чем более простая, но отлично сохранившаяся. Инвесторы (коптеры, банки и просто состоятельные коллекционеры) приобретают коллекционный материал только высшей степени сохран-

ности. Для большинства коллекционеров это невозможно и приходится удовлетворяться менее сохранившимися, а значит, и дешевыми.

Для облегчения оценки сохранности монет мы публикуем две наиболее известные в мире шкалы сохранности.

England American	Deutschland	Характеристика степени сохранности
Proof (“неуязвимый”)	PP "Polirte Plate" (полированная пластина)	0. Применение Монетным двором особого способа изготовления, при котором, как правило, рельефная часть изображения получается матовой, а фон (поле) отполирован специально обработанными для этого штемпелями. Изделие не должно иметь никаких царапин, зарубок на гурте, следов износа или стертостей. При любом, самом минимальном, дефекте монета может быть отнесена только к сохранности XF = VZ
Unc "Uncirculated" (не бывшая в обращении)	St (Stgl) "Stempelglanz" (штемпельный блеск) Prfr "pragefrisch" (свежая чеканка)	I. Наивысшая степень сохранности обычных ходовых монет. Никакие дефекты (в том числе потертости и следы чистки) не допустимы. Поверхность монеты (медали) имеет "штемпельный блеск". (Этим требованиям, в основном, соответствуют первые 100 монет, изготовленных новой парой штемпелей.) I/II. Требования к сохранности те же, что и к предыдущей, однако монета (медаль) не имеет "штемпельного блеска" (матовый блеск).
XF Extremely fine (чрезвычайно прекрасная)	VZ (Vzgl) "Vorzuglich" (прекрасная)	II. Не допускаются никакие следы износа, повреждения гурта, потертости или следы чистки; допустимы только незначительные дефекты, возникшие в процессе изготовления или при транспортировке. В углублениях должны быть видны следы "штемпельного блеска".
VF "Very fine" (весьма прекрасная)	SS "sehr schon" (очень красивая)	III. Эта характеристика относится к монетам, бывшим в обращении и имеющим следы износа; однако все детали портрета или герба должны быть различимы. Допустимы незначительные следы износа на волосах или контурах герба, не допустимы повреждения гурта.
Fine (прекрасная)	S "schon" (красивая)	IV. Как правило, низшая ступень качества объекта коллекционирования, - когда налицо значительные следы износа, отдельные части рельефа стертые до неузнаваемости. Все контуры должны быть различимы, надписи - разборчивы.
VG "very good" (очень хорошая)	G "gut" (хорошая)	V. Части поверхности так сильно стертые, что уже неразличимы, однако монета должна быть определяема. Представляет ценность для коллекционирования только при отсутствии экземпляров лучшей сохранности.
Good (хорошая)	G.E. gering erhalten (ничтожная сохр.)	VI. Из-за значительных следов износа или повреждений монета с трудом поддается определению.

Список литературы

- Heinz Fengler, Gerhard Gierow, Willy Unger. "TRANSPRESS LEXIKON NUMISMATIK", Berlin, 1988.
Frovin Sieg. "MONTER FRA NORDEN". SIEG's FORLAG, 1992.
Chester L. Krauze und Clifford Mischler. "WORLD COINS",
"MUNZEN REVUE", international coin trend journal

«Короткий каталог типових монет Австрійської імперії XVIII-XX ст.»

Ціни наведено в українських гривнях. 1Грв.=3150 руб. Praise in Ukraine Gr 1\$=1,87 Gr. 1 DM=1,03 Gr.

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GT-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GT-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

**МАРІЯ-ТЕРЕЗІЯ (1740 - 1780)
ФРАНЦ-СТЕФАН (1745 - 1765)**

ТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1741 - 1779

30,-

100,-

250,-

Ø 39 мм, срібло
1780

20,-

50,-

80,-

(Карбування XIX - XX ст.)
Ø 39мм, срібло
1780

8,-

10,-

20,-

СПЕЦІАСТАЛЯР (МАДОНТАЛЯР)

Ø 39 мм, срібло
1741 - 1780

30,-

75,-

130,-

КРОНТАЛЯР («Хрестовик»)

Ø 39 мм, срібло
1755 - 1780

50,-

85,-

140,-

1/2 ТАЛЯРА

Ø 33 мм, срібло
1741 - 1780

20,-

40,-

100,-

1/4 ТАЛЯРА (30 КРЕЙЦЕРІВ)

Ø 29,3 мм, срібло
1741 - 1780

8,-

18,-

5,-

30 КРЕЙЦЕРІВ (Для Галичини)

Ø 29 мм, срібло
1775 - 1777

10,-

20,-

45,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 28 мм, срібло
1754 - 1780 2,- 8,- 25,-

17 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 28 мм, срібло
1750 - 1765 8,- 15,- 35,-

15 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 28 мм, срібло
1741 - 1752 8,- 15,- 35,-

15 КРЕЙЦЕРІВ (Для Галичини)

Ø 28 мм, срібло
1775 - 1777 10,- 20,- 40,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 24 мм, срібло
1754 - 1780 2,- 9,- 27,-

7 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 25 мм, срібло
1755 - 1780 4,- 18,- 35,-

6 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 24 мм, срібло
1741 - 1750 4,- 18,- 35,-

5 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 21 мм, срібло
1765 - 1779 10,- 35,- 50,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 18 мм, срібло
1742 - 1780 4,- 15,- 30,-

1,5 КРЕЙЦЕРА (ПОЛУРА)

Ø 15 мм, срібло
1747 - 1761 2,- 9,- 27,-

1,5 КРЕЙЦЕРА (ПОЛУРА)

Ø 30 мм, срібло
1763 - 1775 2,- 5,- 25,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

1 КРЕЙЦЕР

Ø 25 мм, срібло
1742 - 1755

1,-

9,-

25,-

1 КРЕЙЦЕР

Ø 25 мм, мідь
1761 - 1780

1,-

5,-

9,-

1 ГРЕШЕЛЬ (0,75 КРЕЙЦЕРА)

Ø 17,5 мм, мідь
1775 - 1777

1,-

5,-

15,-

1/2 КРЕЙЦЕРА

Ø 14 мм, срібло
1741 - 1749

2,-

9,-

25,-

1/2 КРЕЙЦЕРА

Ø 20 мм, мідь
1772 - 1780

1,-

5,-

9,-

1/4 КРЕЙЦЕРА (ПФЕНІГ)

Ø 10 мм, срібло
1746 - 1751

1,-

9,-

25,-

1/4 КРЕЙЦЕРА (ПФЕНІГ)

Ø 10 - 19 мм, мідь
1748 - 1780

1,-

6,-

12,-

ДЕНАР (0,6 КРЕЙЦЕРА)

Ø 7 мм, срібло
1746 - 1760

2,-

8,-

18,-

ДЕНАР

Ø 22 мм, мідь
1760 - 1767

0,5

3,-

9,-

1/2 ДЕНАРА

Ø 20 мм, мідь
1763 - 1767

1,-

5,-

10,-

1/8 КРЕЙЦЕРА (ГЕЛЛЕР)

Ø 13 - 16 мм, мідь

2,-

10,-

19,-

ЙОСИФ II (1765 - 1790)

ТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1765 - 1790

70,-

130,-

350,-

КРОНТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1783 - 1790

25,-

80,-

125,-

МАДОНТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1781 - 1789

30,-

80,-

125,-

1/2 ТАЛЯРА

Ø 33 мм, срібло
1768 - 1785

40,-

90,-

200,-

Рік Year Jahr	VI-V Good-VG GE-G	IV-II Fine-VF S-SS	III-II VF-XF SS-VZ
---------------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------

1/2 КРОНТАЛЯРА

Ø 33 мм, срібло 1788 - 1790	20,-	40,-	75,-
--------------------------------	------	------	------

1/2 МАДОНТАЛЯРА

			
Ø 33 мм, срібло 1782 - 1790	15,-	30,-	70,-

1/4 КРОНТАЛЯРА

Ø 29 мм, срібло 1788 - 1790	4,-	12,-	30,-
--------------------------------	-----	------	------

20 КРЕЙЦЕРІВ

			
			
Ø 28 мм, срібло 1765 - 1790	2,-	8,-	20,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

			
Ø 24 мм, срібло 1767 - 1790	4,-	12,-	30,-

6 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 20 мм, срібло 1786 - 1790	3,-	10,-	20,-
--------------------------------	-----	------	------

Рік Year Jahr	VI-V Good-VG GE-G	IV-II Fine-VF S-SS	III-II VF-XF SS-VZ
---------------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------

5 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 20 мм, срібло 1783 - 1788	3,-	10,-	25,-
--------------------------------	-----	------	------

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 18 мм, срібло 1767 - 1790	3,-	10,-	20,-
--------------------------------	-----	------	------

1 КРЕЙЦЕР

Ø 22 - 25 мм, мідь 1772 - 1790	1,-	4,-	9,-
-----------------------------------	-----	-----	-----

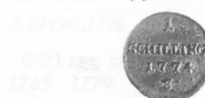

1/2 КРЕЙЦЕРА

Ø 20 мм, мідь 1772 - 1790	0,5	4,-	8,-
------------------------------	-----	-----	-----

1/4 КРЕЙЦЕРА

			
Ø 17 мм, мідь 1772 - 1777	1,-	6,-	12,-

ШЕЛЯГ (СОЛІД, 1/6 КРЕЙЦЕРА) (Для Галичини)

			
Ø 12 мм, мідь 1772	1,-	6,-	12,-

ЛЕОПОЛЬД II (1790 - 1792)

ТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло 1790 - 1792	80,-	200,-	450,-
--------------------------------	------	-------	-------

КРОНТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло 1790 - 1792	40,-	80,-	220,-
--------------------------------	------	------	-------

1/2 КРОНТАЛЯРА

Ø 33 мм, срібло 1790 - 1792	40,-	80,-	220,-
--------------------------------	------	------	-------

1/4 КРОНТАЛЯРА

Ø 29 мм, срібло 1790 - 1792	10,-	20,-	40,-
--------------------------------	------	------	------

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 28 мм, срібло
1790 - 1792

3,-

12,-

30,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 24 мм, срібло
1790 - 1792

4,-

15,-

33,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 18 мм, срібло
1790 - 1792

3,-

10,-

20,-

1 КРЕЙЦЕР

Ø 22 мм, мідь
1790 - 1792

3,-

10,-

20,-

ФРАНЦ II (ФРАНЦИСК I) (1792 - 1835)

КРОНТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1792 - 1800

22,-

80,-

120,-

ТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1792 - 1806

30,-

100,-

250,-

Ø 39 мм, срібло
1806 - 1835

20,-

75,-

110,-

СКУДО (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 38 мм, срібло
1816 - 1835

25,-

90,-

150,-

МАДОНТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло
1792 - 1833

50,-

120,-

250,-

1/2 ТАЛЯРА (ГУЛЬДЕН, ФЛОРІН)

Ø 33 мм, срібло
1792 - 1835

15,-

50,-

90,-

1/2 МАДОНТАЛЯРА

Ø 33 мм, срібло
1792 - 1835

30,-

100,-

200,-

1/2 КРОНТАЛЯРА

Ø 33 мм, срібло
1792 - 1798

15,-

50,-

80,-

1/2 СКУДО (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 30 мм, срібло
1822 - 1827

15,-

55,-

85,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

1/4 КРОНТАЛЯРА

Ø 30 мм, срібло
1792 - 1797

5,-

10,-

30,-

24 КРЕЙЦЕРА

Ø 30 мм, срібло
1800

20,-

100,-

180,-

1 ЛІРА (1/6 СКУДО) (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 22 мм, срібло

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 28 мм, срібло
1792 - 1835

1,-

5,-

13,-

12 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 25 мм, срібло
1795

3,-

14,-

30,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 24 мм, срібло
1792 - 1835

3,-

12,-

30,-

7 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 25 мм, срібло
1802

2,-

12,-

27,-

6 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 21 мм, срібло
1793 - 1805

2,-

12,-

27,-

5 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 22 мм, срібло
1802

3,-

15,-

35,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 18 мм, срібло
1792 - 1835

0,5

9,-

18,-

30 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 37 мм, мідь
1807

2,-

10,-

20,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GT-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

15 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 35 мм, мідь
1807

2,- 5,- 10,-

6 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 31 мм, мідь
1800

1,- 5,- 10,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 33 мм, мідь
1799 - 1800

1,- 5,- 10,-

1 КРЕЙЦЕР

Ø 24 - 26 мм, мідь
1800 - 1812, 1816

0,3 2,- 7,-

1/2 КРЕЙЦЕР

Ø 21 мм, мідь
1800 - 1812, 1816

0,5 6,- 10,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GT-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

1/4 КРЕЙЦЕРА

Ø 19 мм, мідь
1800 - 1812, 1816

0,5 8,- 18,-

3 ГРОША (Для Галичини)

Ø 24 мм, мідь
1794

1,- 9,- 18,-

ГРИШ (Для Галичини)

Ø 22 мм, мідь
1794

1,- 9,- 18,-

ФЕРДИНАНД I (1835 - 1848)

ТАЛЯР

Ø 38 мм, срібло
1835 - 1848

20,- 60,- 90,-

МАДОНТАЛЯР

Ø 38 мм, срібло
1837 - 1839

55,- 180,- 300,-

1/2 ТАЛЯРА (ГУЛЬДЕН, ФЛОРІН)

Ø 30 мм, срібло
1835 - 1848

15,- 50,- 90,-

1/2 МАДОНТАЛЯРА (ФОРІНТ)

Ø 30 мм, срібло
1837 - 1839

50,- 170,- 250,-

СКУДО (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 37 мм, срібло
1837 - 1846

40,- 170,- 250,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

1/2 СКУДО (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 30 мм, срібло
1837 - 1846

30,- 80,- 130,-

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 26 мм, срібло
1835 - 1848

1,- 5,- 13,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 22 мм, срібло
1835 - 1848

2,- 8,- 15,-

5 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 20 мм, срібло
1835 - 1848

2,- 8,- 13,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 17 мм, срібло
1835 - 1848

0,5 5,- 15,-

ФРАНЦ-ЙОСИФ I (1848 - 1916)

ТАЛЯР

Ø 38 мм, срібло
1848 - 1851
1852 - 1856

60,- 350,- 750,-
30,- 120,- 250,-

1/2 ТАЛЯРА

Ø 30 мм, срібло
1848 - 1851
1852 - 1856

60,- 350,- 750,-
30,- 120,- 250,-

2 ФЕРАЙНСТАЛЯРА (3 ФЛОРИНА)

Ø 41 мм, срібло
1865 - 1867

90,- 350,- 600,-

ФЕРАЙНСТАЛЯР (3/2 ФЛОРИНА)

Ø 32 мм, срібло

1857 - 1868 15,- 50,- 80,-

2 ФЛОРИНА

Ø 35 мм, срібло
1859 - 1892

18,- 65,- 125,-

ФЛОРИН (1/2 ТАЛЯРА, ФОРИНТ, ГУЛЬДЕН)

Ø 29 мм, срібло
1857-1865, 1872-1892 3,5
1866-1872 5,-

6,- 12,-
10,- 30,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

1/4 ФЛОРИНА

Ø 23 мм, срібло
1857 - 1865

1,-

5,-

15,-

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 22 мм, срібло
1852 - 1856

2,-

8,-

25,-

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 21 мм, срібло
1862 - 1872

0,5

2,-

5,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 18 мм, срібло
1855 - 1865
1867

1,-

5,-

8,-

25,-

25,-

90,-

10 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 18 мм, срібло
1868 - 1872

0,3

1,-

4,-

6 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 19 мм, срібло
1855 - 1856

0,5

4,-

7,-

5 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 16 мм, срібло
1858 - 1865
1867

0,5

5,-

7,-

25,-

15,-

90,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

4 КРЕЙЦЕРА

Ø 27 мм, мідь
1861 - 1868

1,-

6,-

17,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 31 мм, мідь
1849

3,-

15,-

27,-

3 КРЕЙЦЕРА

Ø 29 мм, мідь
1851

3,-

15,-

27,-

2 КРЕЙЦЕРА

Ø 30 мм, мідь
1848

2,-

12,-

25,-

2 КРЕЙЦЕРА

Ø 26 мм, мідь
1851

1,-

7,-

20,-

1 КРЕЙЦЕР

Ø 26 мм, мідь
1848 - 1849

1,-

5,-

15,-

1 КРЕЙЦЕР

Ø 22 мм, мідь
1851

0,3

1,5

7,-

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GT-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

1 КРЕЙЦЕР

1857

Ø 9 мм, мідь

1858 - 1892	0,2	0,5	3,-
-------------	-----	-----	-----

НОВИЙ СОЛЬДО (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 9 мм, мідь

1862	1,-	7,-	12,-
------	-----	-----	------

1/2 КРЕЙЦЕРА

Ø 19 мм, мідь

1851	1,-	3,-	9,-
------	-----	-----	-----

5/10 КРЕЙЦЕРА

Ø 17 мм, мідь

1858 - 1891	0,5	1,-	5,-
-------------	-----	-----	-----

5/10 СОЛЬДО (Для Ломбардії і Венеції)

Ø 17 мм, мідь

1862	2,-	9,-	15,-
------	-----	-----	------

1/4 КРЕЙЦЕРА

Ø 17 мм, мідь

1851	1,-	3,-	9,-
------	-----	-----	-----

ГРОШОВА РЕФОРМА 1892 РОКУ

5 КОРОН

Ø 35 мм, срібло

1900 - 1909	6,-	8,-	18,-
-------------	-----	-----	------

2 КОРОНИ

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GT-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

Ø 27 мм, срібло

1912 - 1914	3,-	4,-	5,-
-------------	-----	-----	-----

1 КОРОНА

Ø 22 мм, срібло

1892 - 1914	1,5	2,-	3,-
-------------	-----	-----	-----

20 ГЕЛЕРІВ (ФІЛЕРІВ)

Ø 20 мм, нікель, залізо

1892 - 1922	0,1	0,3	0,5
-------------	-----	-----	-----

10 ГЕЛЕРІВ (ФІЛЕРІВ)

Ø 18 мм, нікель, мідно-нікель, залізо

1892 - 1920	0,1	0,3	0,5
-------------	-----	-----	-----

Рік
Year
Jahr

VI-V
Good-VG
GE-G

IV-II
Fine-VF
S-SS

III-II
VF-XF
SS-VZ

2 ГЕЛЕРА (ФІЛЕРА)

Ø 18 мм, мідь, залізо

1892 - 1918

0,1

0,3

0,8

1 ГЕЛЕР (ФІЛЕР)

Ø 16 мм, мідь, залізо

1892 - 1916

0,2

0,5

0,8

АРХІЄПІСКОПСТВО ЗАЛЬЦБУРГ

ТАЛЯР

Ø 39 мм, срібло

1740 - 1800

30,-

90,-

170,-

20 КРЕЙЦЕРІВ

Ø 28 мм, срібло

1740 - 1800

4,-

15,-

36,-

* В даному каталозі даються усереднені ціни, що склалися на монетному ринку м. Києва, здебільшого рядових представників по основних типах монет, які були у вжитку на Західній Україні. Не розглядаються золоті монети і монети «рідких» років чи типів, а також ювілейні та деякі провінційні монети Австрії.

Монетна система:

- 1 таляр (до 1857 року спеціал чи конвенційний) = 2 гульденам (до 1857 року флоринам, форинтам, півталярам) = 120 крейцерам,

- 8 гел ерів = 4 пфенігам = 1 крейцеру,

- 4 грешеля = 3 крейцерам,

- 5 денарів = 3 крейцерам = 2 полтурам.

З 1857 року: 100 крейцерів = 1 флорину (гульдену, форинту)

1 1/2 флорина = 1 ференсталеру.

З 1892 року: 100 гел ерів (філ ерів) = 1 корони.

Список літератури:

1. «Austria», Münzkatalog. 1790-1991. Wien 1992.

2. C. Krause, Clifford Mishler, Colin R. Bruce II, Standard catalog of World coins, 23-ed., 1996.

3. Eva Szaivert. «Münzkatalog Österreich». Battenberg. 1991.

4. О. Огуй, О. Каглян, Н. Танашук. «Обіг австрійських монет на території Північної Буковини та Східної Галичини» Вісник для колекціонерів «Колесо», грудень 1996.

5. Матеріали Держархіву Чернівецької області.

Шановні читачі!

Сподіваємося, що ви станете передплатниками нашого журналу на 1998 рік.

Передплатний індекс нашого журналу 40 675 ви легко знайдете у Каталозі передплатних видань України, Каталозі передплатних видань Росії «Роспечать» та Експортному каталозі.

Купуйте журнал у відділеннях зв'язку та кіосках «Преса».

Полтина 1722 года.

Вадим Чиркин (Москва)

Ми продовжуємо публікувати уривки з книги В. Чиркіна «Срібні монети Петра I», що готується до видання. У третьому номері журналу опубліковано статтю «Рубль 1722 р.». Вже перші відгуки, отримані автором після виходу в світ статті, показали, що публікація не залишила читачів байдужими. Автор вдячний усім за поради, зауваження, додаткову інформацію і пропонуємо наступний розділ - «Полтина 1722 р.»

We continue to publish the extracts from the book «Silver coins of Peter I» by V. Chirkin, which is prepared now for publication. Article «Roubles of year 1722 issue» was printed in No. 3, 1997. Already the first comments those the author has got after the article publication demonstrated that it did not leave the readers cool. Author expresses the great gratitude to all, who sent the advise, criticism, additional information, and proposes the next section, «Poltina of year 1722 issue».

1:1

Мы продолжаем публиковать выдержки из готовящейся к изданию книги В. Чиркина «Серебряные монеты Петра I». В третьем номере журнала была опубликована статья «Рубль 1722 г.». Уже первые отклики, полученные автором после выхода в свет статьи, показали, что публикация не оставила читателей равнодушными. Автор выражает огромную благодарность всем кто прислал советы, замечания, дополнительную информацию, и предла-

гает следующий раздел - «Полтина 1722 г.».

Монеты достоинством «Полтина» в 1722 г. чеканились в Москве на Красном (Китайском) и Кадашевском монетных дворах. На монетах имеются два варианта гуртовой надписи (в современной транскрипции):

1) ПОЛТИНА МОНЕТНОГО ДЕНЕЖНОГО ДВОРА.

2) РОССИЙСКАЯ ПОЛТИНА МОНЕТНОГО ДВОРА.

Штемпели лицевых сторон полтин 1722 г. существенно изменились по сравнению с предыдущим годом. В круговой надписи, как и на монетах рублевого достоинства, появился титул «Император», полученный Петром I в 1721 г.*

Сами по себе штемпели лицевых сторон довольно однообразны. Можно выделить следующие различия:

1. В правописании слова «Всероссийский»:
 - - ВСЕРОССИ-
 - СКИ
 - - ВСЕРОС-
 - СИЙСКИИ

2. В оформлении круговой надписи:

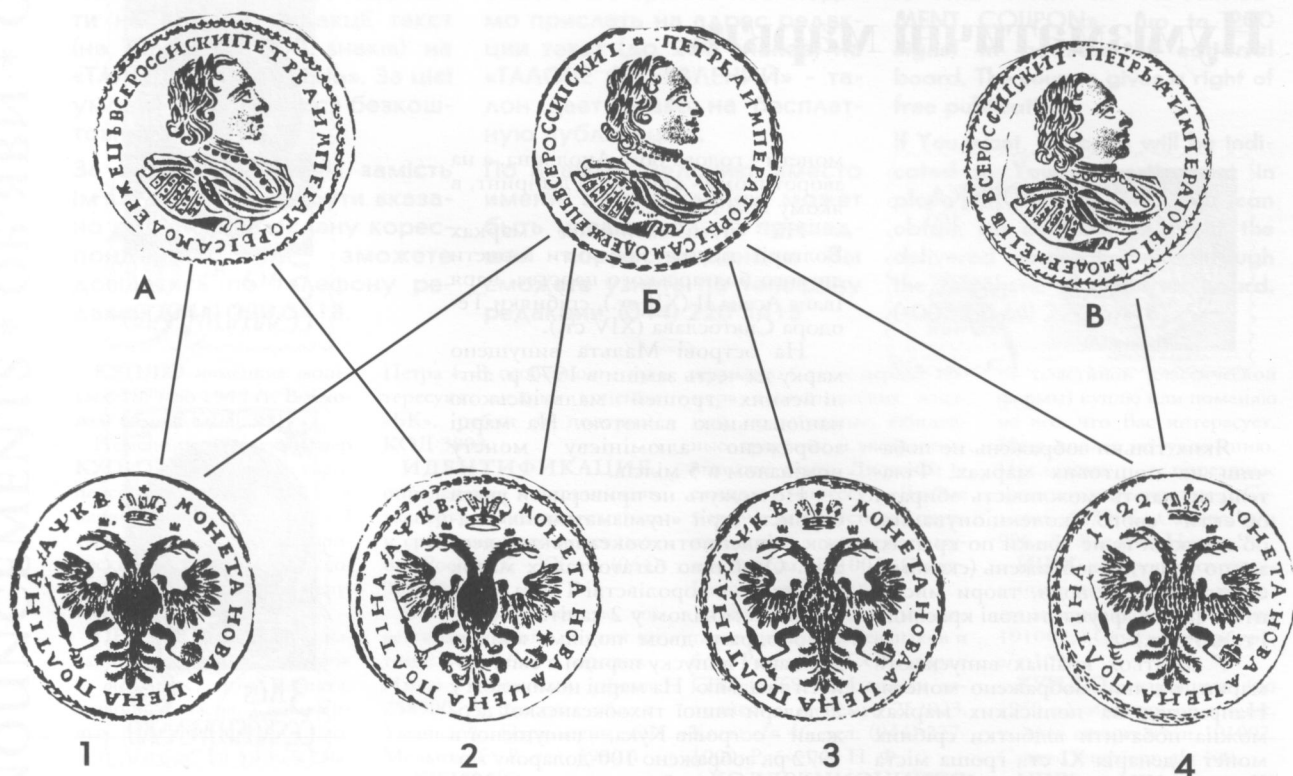
- круговую надпись разделяет точка;
- круговую надпись разделяет корона;
- круговая надпись без разделительного знака.

По штемпелям оборотной стороны можно проследить последовательность чекана 1722 г. Чекан был начат штемпелями полтин предыдущего года, с обозначением даты славянскими буквами, после перегравировки в дате последней буквы. Чекан был продолжен новыми штемпелями, в которых год также обозначен славянскими буквами (соответственно без перегравировки), но с орлом другого рисунка - увеличилось количество перьев на крыльях орла, крест на державе, корона стала большего размера и т.п.** И закончился чекан монетами с обозначением года арабскими цифрами.

* Впервые этот титул появился на золотых монетах двухрублевого достоинства в 1721 году.

** Фактически это последние монеты России с обозначением даты славянскими буквами.

№ п/п	Лицевая сторона	Оборотная сторона	Соотношение сторон	Степень редкости
1.	Между словами круговой надписи ничего нет. «ВСЕРОССИСКИ.»	Год перегравирован из 1721.	A - 1	
2.	Между словами круговой надписи ничего нет. «ВСЕРОССИСКИ.»	Год не перегравирован.	A - 2	R
3.	Корона между двумя точками разделяет круговую надпись. «ВСЕРОССИИСКИИ»	Год перегравирован из 1721.	Б - 1	
3 а.	Корона между двумя точками разделяет круговую надпись. «ВСЕРОССИИСКИИ»	То же, что и №3, но корона над головами орла иного рисунка.	Б - 3	
4.	Корона между двумя точками разделяет круговую надпись. «ВСЕРОССИИСКИИ»	Год не перегравирован.	Б - 2	
5.	Корона между двумя точками разделяет круговую надпись. «ВСЕРОССИИСКИИ»	Обозначение даты арабскими цифрами 1722.	Б - 4	
6.	Точка разделяет слова круговой надписи. «ВСЕРОССИИСКИИ»	Обозначение даты арабскими цифрами 1722.	В - 4	

Цікавинки про гроші

Нумізматичні марки.

Яких тільки зображень не побачиш на поштових марках! Філателісти мають можливість збирати об'єкти свого колекціонування, об'єднуючи їх не тільки по країнах, а й по тематиці зображень (скажімо: спорт, видатні люди, твори мистецтва, флора, фауна, типові краєвиди і т. д. і т. п.).

У багатьох країнах випускають марки, на яких зображено монети. Наприклад на польських марках можна побачити відбитки срібних монет - денарія XI ст., гроша міста Кракова XIV ст., талера XVII ст., гульдена міста Гдиня 1768 р., п'ятизлотової монети 1936 р. і 100-злотової 1966 р.

Румунія подарувала філателістів марками із зображенням грецької срібної драхми, яку карбували в Істрії в V ст. до н. е., дакійської дидрахми V ст. до н. е., римського бронзового сестерція імператора Траяна 106 року, срібного дуката XII - XIV ст. і гроша короля Стефана III Великого (1457 - 1504 рр.).

Нерідко «нумізматичні» марки приурочено до якихось ювілеїв. Так, в 1978 р. у Чехословаччині було випущено марку номіналом в 5 крон із зображенням угорського золотого флоріна на ознаменування 650-річчя монетного двору у Кремниці.

В Іспанії у зв'язку з 2000-річчям міста Сарагоси було випущено марку номіналом в 3 пезети із зображенням римської монети імператора Августа.

У зв'язку з 2300-річчям з дня смерті Олександра Македонського в 1977 р. у Греції було випущено марку, на якій відтворено лицьовий бік грецької золотої монети - статера з портретом полководця.

Міфологічній тематиці присвячено грецьку марку випуску 1959 р., на якій зображено срібну тетрадрахму, яку карбували в місті Кносі в III - II ст. до н. е. На лицьовому боці

монети - голова бога Аполлона, а на зворотньому - критський лабіринт, в якому жив Мінотавр.

На «нумізматичних» марках Болгарії можна побачити монети другого болгарського царства, царя Івана Асена II (XII ст.), срібняки Теодора Святослава (XIV ст.).

На острові Мальта випущено марку на честь гаміни в 1972 р. англійських грошей мальтійською національною валютою. На марці зображено алюмінієву монету номіналом в 5 мілсів.

Не можуть не привернути уваги барвисті серії «нумізматичних» марок південнотихоокеанських держав. Особливо багато таких марок випущено в королівстві Тонга, одну з яких номіналом у 2 саніті присвячено одразу двом подіям: ювілею держави і випуску першої в світі монети з кадмію. На марці номіналом у 2 долари іншої тихоокеанської держави - островів Кука, - випущеної в 1972 р., зображено 100-доларову монету, яку викарбувано на честь 200-річчя повернення англійського мореплавця Джеймса Кука з його другої подорожі в 1775 р.

На жаль, не в усіх країнах випускають «нумізматичні» марки. Хоч як не прикро, але годі шукати таких марок серед філателістичного друку України, Росії та інших країн колишнього СРСР.

Зібрав В. Миколаєнко

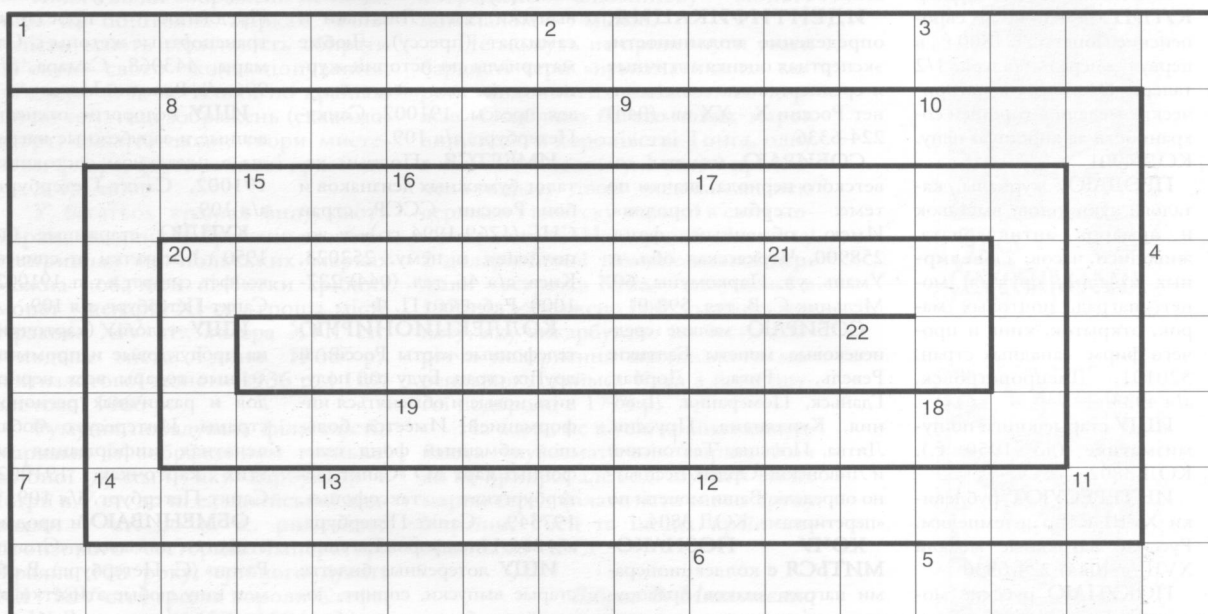

ВІДПОВІДІ на чайнворд, опублікований у другому номері:

1. Науру	8. Апулієнс	15. Аво
2. Уніриксдаальдер	9. Сольдо	16. Октодрахма
3. Рамезино	10. Ом	17. Альбус
4. Октобол	11. Мадагаскар	18. Сянган
5. Лілалгені	12. Ремедіум	19. Ноблхалфмерк
6. Імперіал	13. Матана	20. Камерун
7. Лепта	14. Найра	

ЧАЙНВОРД

Фі Numізматика
Фі Валеристика

1. Срібна ліра вартістю 20 сольдо випуску 1474 - 1475 рр.	13. Грошова одиниця ЮАР, введена з 1961 р. замість південноафриканського фунта.
2. Золота неаполітансько-сіцилійська монета 1818 - 1856 рр.	14. Зниження ринкового курсу грошових знаків порівняно з їх номінальною вартістю.
3. Князівство, в якому грошовими одиницями є французький франк та іспанська песета.	15. Срібна монета німецьких і польських земель в 1/4 талера.
4. Сплав міді і цинку (латунь), з якого, починаючи з часів імператора Августа, карбувались у Римі сестерції.	16. Королівство, де грошовою одиницею є паанга.
5. Країна, де грошовою одиницею є песо (дорівнює 100 сентаво).	17. Золота монета Нідерландів, яку випускали там намісники іспанського короля в 1598 - 1621рр.
6. Нідерландська срібна монета вартістю 28 стюверів.	18. Колекціонер монет.
7. Країна, де грошовою одиницею є лемпіра.	19. Ранньоримська бронзова монета, яку карбували з кінця IVст. до н. е.
8. Нідерландська срібна монета 1492 - 1538 рр.	20. 1/100 національних грошових одиниць Панами та Уругваю.
9. Королівство, де грошова одиниця - рупія, дорівнює 100 пайсам.	21. Грошово-розрахункова одиниця Італії, якою користувалися до XV ст.
10. Домішка інших металів до сплаву, з якого карбують монети для надання йому більшої твердості або здешевлення його.	22. Назва золотої та срібної монети, яку карбували в Милані (Італія) за часів першої республіки (1250 - 1310 рр.).
11. Золота римська монета, яку після переможних походів почав карбувати Юлій Цезар.	
12. Нідерландська низькопробна срібна, а з часом і	

Уклав В. Миколаєнко.

Провінційні герби земель Австрійської імперії XIX-XX ст. (стор. 28)

кн. Верх. Австрія

кн. Нижня Австрія

гер. Зальцбург

гер. Штірія

гер. Карінтія

граф. Тіроль

гер. Моравія

кор. Богемія

кор. Угорщина

гер. Країна

кор. Галичина

граф. Сілезія

гер. Буковина

кор. Хорватія

граф. Істрія

кор. Далмація

ИНДЕКС 40675

